

Protocol 6005

Milieukundige begeleiding van graven in de bodem en saneren van de bodem

Environmental supervision of digging up soil and soil remediation

Introduction in English (informative)

Purpose of the protocol

The purpose of the protocol 'Environmental supervision of digging up soil and soil remediation' is to describe the specific requirements to warrant:

- the quality of environmental process management and environmental verification for digging up soil and soil remediation with conventional methods;
- the quality of environmental verification for aftercare in soil remediation with conventional methods.

Content

This protocol contains the technical requirements for environmental supervision of soil remediations with conventional methods and aftercare, where the following main tasks are distinguished:

- 1) the environmental process management (remediations)
- 2) the environmental verification (remediation and aftercare).

The protocol in question describes the specific requirements to the companies and persons charged with performing these tasks, both during the remediation (interim sampling) as well as to determine the final situation (final sampling and aftercare). Further requirements are set regarding the equipment for environmental supervision, the staff involved therewith and the manner of registration and reporting.

The requirements that apply to the process, the quality system and the certification are referred to in BRL SIKB 6000.

Colofon

Status

Dit protocol (versie 6.0) is op 7 maart 2022 vastgesteld door het Centraal College van Deskundigen (CCvD) / Accreditatiecollege Bodembeheer, ondergebracht bij de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB) te Gouda. Deze versie treedt in werking per 1 januari 2024. Voor de overgangsregeling wordt verwezen naar bijlage 5 van BRL SIKB 6000 (versie 6.0).

Opgenomen beeldmateriaal is informatief en niet normatief.

Eigendomsrecht

Dit protocol is opgesteld in opdracht van en uitgegeven door de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB). Het CCvD / Accreditatiecollege Bodembeheer, ondergebracht bij SIKB, beheert dit protocol inhoudelijk. De actuele versie van het protocol staat op de website van SIKB (www.sikb.nl) en is op elektronische wijze tegen ongewenste aanpassingen beschermd. Het is niet toegestaan om wijzigingen aan te brengen in de originele en door het CCvD / Accreditatiecollege Bodembeheer goedgekeurde en vastgestelde teksten met het doel hieraan rechten te (kunnen) ontfemen.

Vrijwaring

SIKB is behoudens in geval van opzet of grove schuld niet aansprakelijk voor schade die bij de gebruiker of derden ontstaat door het toepassen van dit document.

© Copyright 2022 SIKB

Overname van tekstdelen en beeld is toegestaan met bronvermelding. Alle rechten berusten bij SIKB.

Bronnen beeldmateriaal

SIKB, Terra Practicus.

Bestelwijze

Dit document is in digitale vorm kosteloos te verkrijgen bij SIKB. Een ingebonden versie kunt u bestellen tegen kosten, op te vragen bij SIKB.

Updateservice

Door het CCvD / Accreditatiecollege Bodembeheer vastgestelde mutaties in dit document zijn te verkrijgen bij SIKB. Via www.sikb.nl kunt u zich aanmelden voor automatische toezending van mutaties. U kunt u via www.sikb.nl ook opgeven voor de gratis digitale nieuwsbrief.

Helpdesk/gebruiksaanwijzing

Voor vragen over inhoud en toepassing van dit document kunt u terecht bij uw certificatie-instelling of bij SIKB. Voor geschillen zie de klachten- en geschillenregeling via www.SIKB.nl.

Inhoud

1	Doel van het protocol	5
2	Principe en definities	10
2.1	Takenpakket milieukundig begeleiding	10
2.2	Weergave eisen.....	12
2.3	Definities.....	13
3	Plaats van het protocol in het kwaliteitssysteem	14
3.1	Plaats binnen het kwaliteitssysteem.....	14
3.2	Verwijzing naar andere protocollen	14
3.3	Uitvoering van veldwerk	14
4	Verantwoordelijkheden en rollen	15
4.1	Verantwoordelijkheden certificaathouder	15
4.2	Rollen	15
4.3	Competenties	16
5	MKB-plan	17
5.1	Proces	17
5.2	Typering project.....	17
5.3	Eisen en taken.....	17
5.4	Beschrijving takenpakket MKB	18
6	Taken certificaathouder.....	19
6.1	Projectverwerving	19
6.2	Projectvoorbereiding.....	21
6.3	Projectuitvoering.....	27
6.4	Verslaglegging.....	32
6.5	Taken bij nazorg (overgangsrecht).....	35
6.6	Taken bij tijdelijke uitname	39
7	Monsterneming, -behandeling en -identificatie	40
7.1	Monsterneming.....	40
7.2	Identificatie	42
7.3	Monsteropslag en -overdracht.....	43
8	Omgaan met wijzigingen	44
Bijlage 1	Eindbemonstering grond; putbodem en putwanden	47

Overzicht van de eisen

Toelichting:

De aard van het project (het graven in en saneren van de bodem) is bepalend voor de aard en invulling van de milieukundige begeleiding. Daarmee kunnen de van toepassing zijnde eisen aan de milieukundige begeleiding bij graven in en saneren van de bodem per casus verschillen.

Eis 6.1 Overeenkomen basiselementen in contractvorming	19
Eis 6.2 Inhoud van het mandaat de werkafspraken	20
Eis 6.3 Controle dossier – administratief	21
Eis 6.4 Opstellen MKB-plan	22
Eis 6.5 Overkoepelend MKB-plan (raamplan)	22
Eis 6.6 Typering project (graven in of saneren van de bodem)	23
Eis 6.7 Bepalen maatregelen die voor elk project gelden	23
Eis 6.8 Bepalen maatregelen die afhankelijk zijn van het project	24
Eis 6.9 Beschrijving takenpakket	25
Eis 6.10 Kritische werkzaamheden en momenten	25
Eis 6.11 Taakverdeling projectleider – MKB-er (processturing – verificatie)	25
Eis 6.12 Inzet apparatuur en hulpmiddelen	26
Eis 6.13 Overdracht MKB-plan	26
Eis 6.14 Opstellen verificatieplan als onderdeel van het MKB-plan	26
Eis 6.15 Controle apparatuur en hulpmiddelen	27
Eis 6.16 Controle en documentatie grondstromenketen	27
Eis 6.17 Controle op scheiding en afvoer/verwerking materiaalstromen	28
Eis 6.18 Controle voortgang proces graven of saneren	28
Eis 6.19 Controle bij tijdelijke opslag in depot (binnen de werkgrens)	29
Eis 6.20 Controle ontgraven profiel	29
Eis 6.21 Overige taken die nodig zijn voor een adequate MKB-processturing	30
Eis 6.22 Controle putbodems en wanden	30
Eis 6.23 Controle aard en dikte afdeklaag	30
Eis 6.24 Controle realisatie doelstelling saneren van de bodem	31
Eis 6.25 Overige taken die nodig zijn voor een adequate MKB verificatie	31
Eis 6.26 Bijhouden logboek tijdens de projectuitvoering	32
Eis 6.27 Opstellen evaluatieverslag processturing bij graven	33
Eis 6.28a Opstellen evaluatieverslag processturing bij saneren (onder Ow)	33
Eis 6.28b Opstellen evaluatieverslag processturing bij saneren (overgangsrecht)	34
Eis 6.29 Verslaglegging verificatie	35
Eis 6.30 Opstellen plan uitvoeren taken nazorg	36
Eis 6.31 Omgaan met wijzigingen bij nazorg	36
Eis 6.32 Uitvoeren taken nazorg	37
Eis 6.33 Opstellen nazorg statusrapport	37
Eis 6.34 Opstellen evaluatieverslag nazorg	38
Eis 7.1 Bemonstering grond	40
Eis 7.2 Bemonstering grondwater	40
Eis 7.3 Bemonstering van lucht	41
Eis 7.4 Bemonstering overig	41
Eis 7.5 Monster-identificatie grondmonsters, grondwatermonsters en algemeen	42
Eis 7.6 Herleidbaarheid analyseresultaten	42
Eis 7.7 Opslag, overdracht en transport van monsters	43
Eis 8.1 Nagaan beleid van bevoegd gezag omtrent wijzigingen	44
Eis 8.2a Melden wijzigingen	44
Eis 8.2b Melden wijzigingen	45
Eis 8.3 Registratie wijzigingen	46

1 Doel van het protocol

Doel van het protocol 6005

Het doel van dit protocol is het beschrijven van specifieke eisen waar certificaathouders en de door hen ingezette personen aan moeten voldoen voor het waarborgen van de kwaliteit van de milieukundige processturing van het graven in de bodem en saneren van de bodem. In geval van saneren van de bodem geldt het bovenstaande ook voor milieukundige verificatie.

Het protocol maakt deel uit van de beoordelingsrichtlijn BRL SIKB 6000. In de beoordelingsrichtlijn staan de algemene eisen waaraan certificaathouders en hun personeel, die werken onder het certificaat van BRL SIKB 6000, moeten voldoen. Dit protocol beschrijft de specifieke eisen voor:

- Onder de Omgevingswet: milieukundige begeleiding van de milieubelastende activiteiten graven in de bodem (al dan niet met een kwaliteit boven de interventiewaarde bodemkwaliteit) en saneren van de bodem;
- Onder de Omgevingswet: milieukundige begeleiding van herstel van de bodemkwaliteit zoals bedoeld in artikel 5.6 van het Besluit activiteiten leefomgeving, op basis van de zorgplicht of naar aanleiding van een ongewoon voorval; van saneren van de bodem in het kader van de zorgplicht of een ongewoon voorval;
- Onder de Omgevingswet: milieukundige begeleiding van de activiteiten graven in de bodem dat volgens de Omgevingswet niet wordt aangeduid als een milieubelastende activiteit (volume grondverzet minder dan of gelijk aan 25 m³);
- Onder overgangsrecht: milieukundige begeleiding van saneren van bodem met conventionele technieken en van tijdelijke uitplaatsing van grond onder de Wet bodembescherming waarvoor overgangsrecht geldt op grond van de Aanvullingswet bodem Omgevingswet.

Juridisch kader

Het juridisch kader van milieukundige begeleiding van graven in de bodem en saneren van de bodem onder de Omgevingswet en onder overgangsrecht wordt in de BRL SIKB 6000 beschreven. Daarin is tevens de juridische positie van dit protocol opgenomen.

Scope van het protocol (6005)

De specifieke scope van dit protocol is in het onderstaande overzicht samengevat. Voor een nadere toelichting op de scope en de achtergronden daarvan wordt verwezen naar de BRL SIKB 6000 en bijlage 1 van de BRL.

Activiteit of handeling binnen toepassingsgebied BRL SIKB 6000	Erkenningsplicht conform Bbk	Milieubelastende activiteit conform Bal	Protocol	Processturing / verificatie
SITUATIE ONDER OMGEVINGSWET				
Milieukundig begeleiding van graven in de bodem met grondverzet met een volume minder dan of gelijk aan 25 m³ (ongeacht de kwaliteit en eventueel op basis van decentrale regels) ¹	Geen	Nee	6005	Processturing
Milieukundig begeleiding van graven in de bodem met een kwaliteit onder of gelijk aan interventiewaarde met grondverzet met een volume meer dan 25 m³ (op basis van Rijksregels uit het Bal) ¹	Geen	Ja	6005	Processturing
Milieukundig begeleiding van graven in de bodem met een kwaliteit boven interventiewaarde met grondverzet met een volume meer dan 25 m³ en afvoer van grond (op basis van Rijksregels uit het Bal)	Wel	Ja	6005	Processturing
Milieukundig begeleiding van tijdelijke uitname (graven in de bodem met grondverzet met een volume minder dan of gelijk aan 25 m³ (ongeacht de kwaliteit en eventueel op basis van decentrale regels) ¹	Geen	Nee	6005 of 6007 ²	Processturing

Activiteit of handeling binnen toepassingsgebied BRL SIKB 6000	Erkenningsplicht conform Bbk	Milieubelastende activiteit conform Bal	Protocol	Processturing / verificatie
Milieukundig begeleiding van tijdelijke uitname (graven in de bodem met een kwaliteit onder of gelijk aan interventiewaarde met grondverzet met een volume meer dan 25 m³) (op basis van Rijksregels uit het Bal) ¹	Geen	Ja	6005 of 6007 ²	Processturing
Milieukundig begeleiding van tijdelijke uitname (graven in de bodem met een kwaliteit boven interventiewaarde met grondverzet met een volume meer dan 25 m³ zonder afvoer van grond) (op basis van Rijksregels uit het Bal)	Wel	Ja	6005 of 6007 ²	Processturing
Milieukundig begeleiding van saneren van de bodem exclusief in situ technieken (op basis van Rijksregels uit het Bal)	Wel	Ja	6005	Processturing en verificatie
MKB van saneren van bodem in het kader van herstel van de bodemkwaliteit zoals bedoeld in artikel 5.6 van het Besluit activiteiten leefomgeving, op basis van de zorgplicht of naar aanleiding van een ongewoon voorval^{3,4} (op basis van Omgevingswet, Bal of decentrale regelgeving)	Wel	Nee	6005	Processturing en verificatie
SITUATIE IN OVERGANGSRECHT				
Milieukundig begeleiding van sanering van de landbodem met conventionele technieken (op basis van een goedgekeurd saneringsplan of Rijksregels uit het Bus)	Wel	N.v.t.	6005	Processturing en verificatie
Milieukundig begeleiding van tijdelijk uitplaatsen van grond (op basis van algemene regels uit het Bus, categorie tijdelijk uitplaatsen)	Wel	N.v.t.	6007	Processturing

- ¹ Betreft een facultatieve toepassing van het protocol op initiatief van en na overeenkomst tussen de opdrachtgever en de certificaathouder. Er is geen sprake van een erkenningsplicht. Deze situatie doet zich voor bij:
- graven in de bodem, inclusief tijdelijke uitname, in een omvang kleiner dan of gelijk aan 25 m³
 - graven in de bodem met een kwaliteit onder of gelijk aan de interventiewaarden bodemkwaliteit
- ² Milieukundig begeleiding van graven in het kader van tijdelijke uitname kan zowel onder protocol 6005 als onder protocol 6007 worden uitgevoerd. Verwezen wordt naar paragraaf 6.6 voor nadere toelichting.
- ³ Voor zover dit plaatsvindt door middel van het ontgraven
- ⁴ Voor het uitvoeren van deze werkzaamheid is geen erkenning bodemkwaliteit vereist indien sprake is van een ongewoon voorval op of in de bodem en onverwijld handelen noodzakelijk is (eerste beredding).

Informatieve toelichting bij de scopeduiding van dit protocol

Scope Omgevingswet (graven in en saneren van de bodem)

Binnen het kader van de Omgevingswet is het onderhavige protocol bedoeld voor het waarborgen van de kwaliteit van milieukundig begeleiding van de milieubelastende activiteiten graven in de bodem en saneren van de bodem.

In praktisch opzicht kunnen de volgende handelingen voorkomen bij de milieubelastende activiteit graven:

- Het graven in de bodem. Ontgraven van de bodem en het eventueel afvoeren van uitkomende grond. Tijdens het graven kunnen meerdere partijen grond ontstaan met verschillende kwaliteitsklassen, die gescheiden opgeslagen en/of afgevoerd moeten worden;
- Het eventueel tijdelijk opslaan van de grond tijdens het graven. Deze tijdelijke opslag vindt plaats voordat de grond weer teruggeplaatst (tijdelijke uitname¹) of voordat afvoer naar een andere plek plaatsvindt;
- Het eventueel zeven van de uitkomende grond op dezelfde locatie, mits het zeven geen

¹ Bij tijdelijke uitname moet de grond zonder te zijn bewerkt, op of nabij dezelfde plaats en onder dezelfde omstandigheden opnieuw in die toepassing worden aangebracht. Het gaat meestal om werkzaamheden ten behoeve van de aanleg en het onderhoud van ondergrondse infrastructuur. Tijdelijke uitname maakt deel uit van de milieubelastende activiteit 'graven'.

milieuhygiënische doelstelling heeft².

- Het eventueel bemalen van grondwater, mits het geen grondwatersanering betreft³, en de bemaling onderdeel is van de uitvoering van de milieubelastende activiteit graven in de bodem.

Met het saneren van de bodem wordt onder de Omgevingswet bedoeld het beperken of ongedaan maken van de blootstelling aan de verontreiniging van de bodem of het beperken of ongedaan maken van de verontreiniging van de bodem. In praktisch opzicht kunnen dit in het onderhavige protocol hierbij de volgende handelingen voorkomen:

- Het verwijderen (ontgraven en afvoeren) van grond⁴ of het afdekken van een bodem⁵;
- Het herschikken van vrijgekomen grond op het deel van de locatie waarop een afdeklaag wordt aangebracht.
- Het eventueel bemalen van grondwater, mits het geen milieuhygiënische doelstelling heeft⁶ en onderdeel is van de uitvoering van de milieubelastende activiteit saneren van de bodem.

Binnen dit protocol is bij graven in de bodem of saneren van de bodem onder de Omgevingswet de melding aan het bevoegd gezag met de bijbehorende gegevens en bescheiden het uitgangspunt.

De uitgangspunten bij graven in of saneren van de bodem onder de Omgevingswet volgens dit protocol worden gevormd door:

- De algemene regels uit het Bal en de melding aan het bevoegd gezag (inclusief gegevens en bescheiden)
- Decentrale regels uit het Omgevingsplan, de Omgevingsverordening of Waterschapsverordening (voor zover deze betrekking hebben op het graven in en saneren van de bodem);
- Eventuele projectspecifieke voorschriften uit de Omgevingsvergunning en / of op basis van maatwerkvoorschriften van het bevoegd gezag.

Scope overgangsrecht ('landbodemsaneringen met conventionele methoden en nazorg')

Binnen het overgangsrecht is het onderhavige protocol bedoeld voor het waarborgen van de kwaliteit van milieukundig begeleiding bij landbodemsaneringen volgens conventionele methoden, om zo de kwaliteit van die saneringen te waarborgen. Hiervan zijn grondwatersaneringen volgens conventionele methoden uitgezonderd. De kwaliteit van de milieukundig begeleiding bij grondwatersaneringen volgens conventionele methoden onder het overgangsrecht wordt geborgd door middel van de eisen uit protocol 6006.

Het overgangsrecht voor bodemsaneringen is geregeld via de Aanvullingswet bodem. Het uitgangspunt bij het uitvoeren van werkzaamheden in het kader van het overgangsrecht is dat er sprake van een beschikking of een aanwijzing, maatregel of bevel van het bevoegd gezag Wet bodembescherming (Wbb) dat dateert van voor het inwerking treden van de Omgevingswet of een melding op grond van het Besluit uniforme saneringen (Bus) bij het bevoegd gezag is ingediend voor

² Het zeven van de uitkomende grond gericht op milieuhygiënische kwaliteitsverbetering (bijvoorbeeld het uitgeven van asbesthoudende materialen) betreft een bewerking van de grond waarvoor een erkenningsplicht op grond van BRL SIKB 7500 geldt. Dit valt buiten de scope van dit protocol. Binnen dit kader wordt met zeven bedoeld: het zeven ter verbetering van de van de civieltechnische eigenschappen van de grond.

³ Onder grondwatersanering wordt onder de Omgevingswet gerekend het beheren, beperken of ongedaan maken van een verontreiniging in het grondwater. Grondwatersanering is daarmee gericht op de kwaliteitsverbetering van het grondwater en het beheersen, beperken en ongedaan maken van verontreinigingen in het grondwater op basis van het omgevingsplan, omgevingsverordening, programma of een Omgevingsvergunning. Milieukundig begeleiding van grondwatersanering valt onder protocol 6006. Het bemalen van grondwater vanuit een civieltechnisch of geohydrologische doelstelling, maakt geen deel uit van de milieubelastende activiteit graven in de bodem of saneren van de bodem.

⁴ Verontreiniging van de bodem wordt verwijderd door de grond te ontgraven totdat de stof, die boven de interventiewaarde bodemkwaliteit of de lokale waarde in het omgevingsplan was aangetroffen, niet meer voorkomt in een concentratie hoger dan het niveau van de waarde die gelijk is aan de waarde voor de bodemfunctieklasse landbouw/natuur, wonen of industrie waarin de landbodem op grond van het Besluit kwaliteit leefomgeving is ingedeeld.

⁵ Een afdeklaag bestaat uit: een duurzaam aaneengesloten verhardingslaag (verhardingslaag die bestaat uit beton, asfalt, asfaltbeton, stelconplaten of bestrating met klinkers of tegels) of een laag grond of baggerspecie met een minimale dikte van 1,0 meter met een kwaliteit die de kwaliteitseisen voor functionele toepassingen op grond van het Bal.

⁶ Zie voetnoot 3.

het inwerking treden van de Omgevingswet. In bijlage 1 van de BRL SIKB 6000 zijn de situaties onder het overgangsrecht nader toegelicht.

Milieukundige begeleiding en erkenningsplicht

Graven in de bodem onder de Omgevingswet

In het Bal zijn regels opgenomen voor milieukundig begeleiding op grond van de BRL SIKB 6000 bij het graven in een bodem met een kwaliteit boven de interventiewaarde bodemkwaliteit en een bodemvolume waarin wordt gegraven meer dan 25 m³. De criteria waaronder milieukundig begeleiding vereist is, zijn:

- Indien een deel van de verontreinigde grond niet wordt teruggebracht in het ontgravingsprofiel, maar zal worden afgevoerd;
- Indien op de locatie al een afdeklaag in de vorm van een leeflaag of een andere duurzame afdeklaag aanwezig is en de ontgraving dieper reikt dan deze laag; of
- Indien de ontgraving betrekking heeft op bodemlagen van verschillende bodemkwaliteitsklassen waardoor selectief graven noodzakelijk is.

Bij milieukundig begeleiding van graven in de bodem is alleen sprake van milieukundige processturing.

Het onderhavige protocol is ook van toepassing op milieukundig begeleiding bij graven in de bodem onder de Omgevingswet in situaties waarbij op grond van het Bal milieukundig begeleiding niet wordt vereist. In dat geval is sprake van een facultatieve toepassing en is er geen sprake van erkenningsplicht. De milieukundig begeleiding wordt in dat geval onder certificaat uitgevoerd.

Saneren van de bodem onder de Omgevingswet

Conform het Bal is milieukundige begeleiding verplicht bij het uitvoeren van de milieubelastende activiteit saneren van de bodem. Hierbij is zowel sprake van processturing als verificatie.

Het uitvoeren van milieukundig begeleiding in beide bovengenoemde situaties is op basis van de Regeling bodemkwaliteit 2021 (bijlage C, categorie 8) erkenningplichtig.

Het uitvoeren van een bodemsanering onder het overgangsrecht

In het kader van het overgangsrecht is op grond van de Wet bodembescherming en het Besluit uniforme saneringen voor landbodemsaneringen volgens conventionele methoden milieukundige begeleiding op grond van de BRL SIKB 6000 vereist. Het saneringsplan en de beschikking van het bevoegd gezag of de Bus-melding zijn daarbij het uitgangspunt. Daarbij is zowel sprake van processturing als verificatie, tenzij sprake is van een saneringsplan of melding op basis van het Bus zonder saneringsdoelstelling. In dat geval is er alleen sprake van processturing.

In dit protocol zijn eisen opgenomen die de samenwerking met de milieukundige begeleiding reguleren. Het uitvoeren van milieukundig begeleiding in bovengenoemde situatie is op basis van het overgangsrecht, erkenningplichtig.

2 Principe en definities

2.1 Takenpakket milieukundig begeleiding

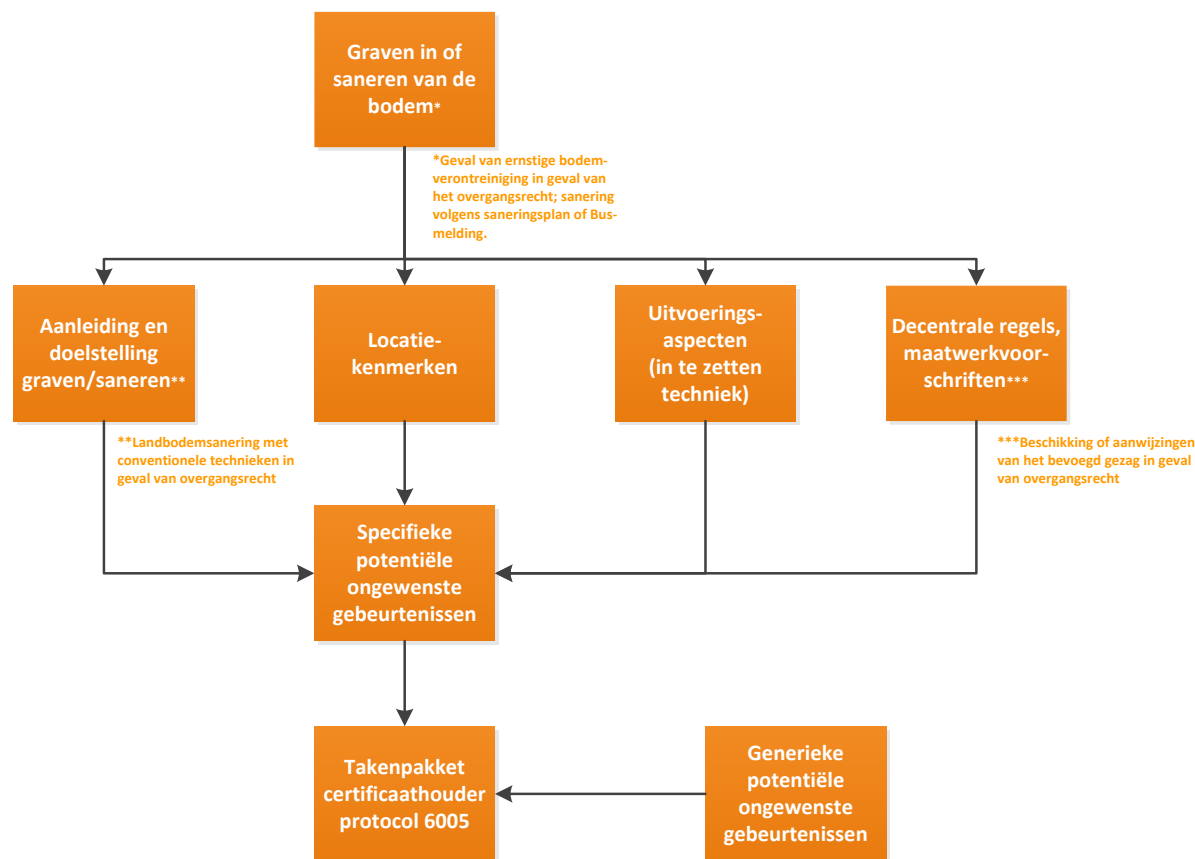
De inzet van milieukundige begeleiding wordt gebaseerd op het type (milieubelastende) activiteit. Op basis van de potentiële ongewenste gebeurtenissen worden de taken van de milieukundige begeleiding afgeleid. Bepalende factoren hierin zijn in ieder geval:

- De aanleiding en doelstelling van het graven in de bodem dan wel de milieuhygiënische doelstelling van het saneren;
- De aard van de locatie en de in te zetten techniek voor het graven in of saneren van de bodem;
- Decentrale regels, maatwerkregels en / of -voorschriften⁷.

Bij werkzaamheden in het kader van het overgangsrecht spelen daarbij ook de beschikking of aanwijzingen van het bevoegd gezag een factor.

Het onderhavige protocol biedt ruimte voor een projectspecifieke aanpak en vereist maatwerk. Daarom krijgt het milieukundige begeleidingsplan (MKB-plan) een prominente rol en vormt de basis voor de invulling van de milieukundige begeleiding.

In figuur 2.1 is totstandkoming van het takenpakket van de certificaathouder weergegeven.

Figuur 2.1 Schematische weergave totstandkoming takenpakket certificaathouder

⁷ Voor de definitie van decentrale regels, maatwerkregels en -voorschriften wordt verwezen naar de BRL SIKB 6000.

De bovenstaande figuur vormt de basis van het takenpakket van de certificaathouder dat per project in het plan voor de milieukundig begeleiding wordt uitgewerkt. In hoofdstuk 5 wordt hierop nader ingegaan.

Afbakening taken milieukundige begeleiding

In dit protocol worden de taken en verantwoordelijkheden binnen milieukundige begeleiding beschreven. Andere taken die betrekking hebben op uitvoeringsbegeleiding en / of vertegenwoordiging van de opdrachtgever en/of initiatiefnemer, zoals (civieltechnisch) toezicht en /of project- of contactmanagement, maken geen deel uit van de milieukundige begeleiding. Civieltechnisch toezicht, projectmanagement en milieukundige begeleiding kunnen wel in één persoon zijn verenigd.

Milieukundige processturing en verificatie

Bij de milieukundige begeleiding in het kader van dit protocol wordt onderscheid gemaakt in twee hoofdtaken:

- 1) Milieukundige processturing
- 2) Milieukundige verificatie

De milieukundige begeleiding wordt gevormd door de projectleider en de milieukundig begeleider.

De taken van milieukundige begeleiding (processturing en verificatie) kunnen door één certificaathouder of persoon worden uitgevoerd, indien is voldaan aan de eisen en randvoorwaarden in BRL SIKB 6000. Verwezen wordt naar de eisen aan de functiescheiding in de BRL SIKB 6000.

De taak van de milieukundig begeleiding processturing is het geven van milieukundige sturing bij de milieubelastende activiteiten graven in de bodem en saneren van de bodem in het veld, of – in geval van overgangsrecht – sturing te geven aan de uitvoering van een bodemsanering. Hieronder vallen onder meer het aangeven van de verontreinigingsgrenzen, het aangeven van de bestemming van vrijkomende grond- en afvalstromen, het maken van een beschrijving van de uitvoering van het saneren. De certificaathouder legt resultaten van de milieukundige begeleiding vast in een evaluatieverslag processturing,

De taak van de milieukundig begeleiding verificatie is het controleren van de realisatie van de doelstelling van de sanering op vastgestelde momenten. Hieronder valt het controleren of het resultaat van de sanering overeenkomt met de gemelde activiteit (melding in het kader van het Bal) en met eventuele maatwerkregels en / of -voorschriften. Met maatwerkregels en -voorschriften worden die regels bedoeld die betrekking hebben op graven in de bodem (met een kwaliteit boven de interventiewaarde) of het saneren van de bodem. In geval van overgangsrecht controleert de milieukundig begeleiding of het resultaat van de sanering overeenkomt met het saneringsplan en de beschikking van het bevoegd gezag daarop of de Bus-melding.

De certificaathouder legt de resultaten van de sanering vast in een evaluatieverslag of verstrekt de resultaten van de milieukundig begeleiding, in geval van graven in de bodem onder de Omgevingswet, in de gegevens en bescheiden die bij het beëindigen van de activiteit aan het bevoegd gezag moeten worden overlegd.

Nazorg (overgangsrecht)

Onder de Omgevingswet worden geen rijksregels gesteld aan de invulling van nazorg en zijn er geen verplichtingen tot het opstellen van een nazorgplan.

Vanuit het overgangsrecht kan wel milieukundig begeleiding in het kader van nazorg noodzakelijk zijn. In dit protocol worden in het kader van de milieukundige verificatie eisen gesteld aan die nazorg. Deze eisen sluiten aan op hetgeen over de milieukundige begeleiding van nazorg vermeld stond in de Wbb ten tijde van de inwerkingtreding van de Omgevingswet.

Het toepassingsgebied beslaat verschillende typen nazorg⁸, afhankelijk van het bereikte saneringsdoel van de sanering van de verontreinigingen:

- Nazorg die bestaat uit monitoring;
- Nazorg die bestaat uit beheersing.

Het nazorgplan (indien aanwezig) en de beschikking die betrekking heeft op de nazorg (indien afgegeven) is het inhoudelijk uitgangspunt van dit protocol voor wat betreft de nazorg in het kader van het overgangsrecht. Dit vormt daarmee de basis voor de taken van de milieukundig begeleider. Hierin is – afhankelijk van het type nazorg en de aard van de locatie – uitgewerkt welke nazorgactiviteiten nodig zijn. Onderhavig protocol geeft vervolgens aan welke van deze activiteiten onder de verantwoordelijkheid van de milieukundig begeleider vallen. Nazorg eindigt na goedkeuring van het afsluitend nazorgevaluatieverslag door het bevoegd gezag.

Dit protocol omschrijft de specifieke eisen aan de personen of bedrijven die belast zijn met de uitvoering van de verificatie van de nazorg.

Om gedurende de uitvoering van de nazorg – of achteraf, nadat de nazorg is beëindigd – te kunnen aantonen of al dan niet aan de nazorgdoelstelling is voldaan, is het belangrijk dat er toezicht is op de installatie en processen tijdens de nazorgperiode. De milieukundige verificatie kan dan ook op verschillende momenten gedurende de nazorg nodig zijn. De opdrachtnemer moet het besluit van de verificatie en ook de output van de verificatie aantoonbaar vastleggen. Hierbij wordt bedoeld op de volgende momenten:

- Gedurende de nazorg op specifieke toetsmomenten met als output nazorgstatusrapporten;
- Bij eindcontrole van de milieuhygiënische situatie, als sprake is van een beëindiging van de nazorg.

2.2 Weergave eisen

De eisen waaraan de certificaathouder aantoonbaar moet voldoen, zijn herkenbaar en genummerd beschreven en weergegeven in een apart kader. De eisen zijn chronologisch in het projectproces weergegeven, waarbij bij onderscheid wordt gemaakt tussen de volgende projectfasen:

- Projectverwerving;
- Projectvoorbereiding;
- Projectuitvoering;
- Verslaglegging.

Per eis wordt aangegeven of deze verplicht is of soms verplicht. Verplichte eisen komen in ieder project terug waaraan in elk project (in het uitvoeringplan) invulling moet worden gegeven. De eisen die als 'soms verplicht' zijn aangemerkt gelden niet standaard voor ieder project, maar zijn situationeel. Dit betekent dat de certificaathouder per project moet onderbouwen welke van de eisen die als 'soms verplicht' zijn aangemerkt geen uitwerking behoeven.

⁸ Met deze typen nazorg wordt aangesloten bij art 39d lid 2 van de Wbb, waarbij onderscheid is in 'beperkingen in gebruik' (beheren) en 'maatregelen'.

Eisnummer en eistitel			
Toepassing*:	☐ graven in de bodem (onder de Omgevingswet)	☐ saneren van de bodem (onder de Omgevingswet)	☐ uitvoeren bodemsanering (onder het overgangsrecht)
«...omschrijving van de eis...»			
Locatie uitvoering:	☐ op afstand / kantoor	☐ in het veld / op locatie	☐ nader te bepalen
Verantwoordelijke:	☐ projectleider		☐ MKB-er
Type taak	☐ verplicht (in ieder project)		☐ soms verplicht (situationeel)
Aard MKB	☐ processturing		☐ verificatie

* Deze regel geeft aan waarop de eis van toepassing is: graven in of saneren van de bodem. Bij veel taken geldt de eis voor zowel graven als saneren; in een aantal taken wordt nadrukkelijk onderscheid gemaakt. Let op! Het onderscheid tussen graven in of saneren van de bodem wordt alleen gemaakt in geval van activiteiten onder de Omgevingswet. In geval van overgangsrecht wordt er geen onderscheid gemaakt tussen graven in of saneren van de bodem.

Per eis is aangegeven met 'vinkjes':

- Waarop de taak van toepassing is: graven in de bodem of saneren van de bodem (onder de Omgevingswet) of het uitvoeren van een bodemsanering onder het overgangsrecht;
- Omschrijving van de eis;
- Waar de taak wordt uitgevoerd (op afstand / kantoor of in het veld / op locatie);
- Wie de verantwoordelijke functionaris is voor de uitvoering van de taak (de projectleider of de milieukundig begeleider);
- Het type taak ('verplicht' zijnde een taak die in ieder project verplicht moet worden ingevuld of 'soms verplicht', zijnde een taak die, afhankelijk van het project, moet worden ingevuld. Deze is situationeel; de certificaathouder moet in het MKB-plan onderbouwen waarom deze taak wel of niet moet worden ingevuld;
- Of de taak geldt voor processturing of verificatie of beide.

Alle teksten buiten het kader zijn ondersteunend of toelichtend en zijn niet-normatief.

Alle eisen in de hoofdstukken 6, 7 en 8 die betrekking hebben op milieukundige processturing zijn van toepassing op zowel erkenningsplichtige werkzaamheden als niet-erkeningsplichtige werkzaamheden. De eisen die uitsluitend betrekking hebben op milieukundige verificatie zijn alleen van toepassing op erkenningsplichtige werkzaamheden.

In geval van niet-erkeningsplichtige werkzaamheden kan de situatie zich voordoen dat het Bal geen regels stelt voor de meldings- of informatieplicht (bijvoorbeeld in geval van graven met een volume kleiner dan of gelijk aan 25 m³ grondverzet). Diverse eisen in hoofdstuk 6 hebben voor een deel betrekking op de meldings- of informatieplicht aan het bevoegd gezag. Bij toepassing van dit protocol in het kader van niet-erkeningsplichtige werkzaamheden zijn die delen van de eisen die betrekking hebben om de meldings- of informatieplicht niet van toepassing.

2.3 Definities

Definities zijn opgenomen in de BRL SIKB 6000.

3 Plaats van het protocol in het kwaliteitssysteem

3.1 Plaats binnen het kwaliteitszorgsysteem

De BRL SIKB 6000 regelt de kwaliteitsborging en de wijze waarop de eisen uit die BRL en dit protocol moeten zijn verankerd in het kwaliteitssysteem van de certificaathouder. Het is hierbij toegestaan om dit protocol integraal als werkdocument op te nemen in het kwaliteitssysteem.

3.2 Verwijzing naar andere protocollen

Veldwerk en monsterneming landbodem

Veldwerk en monsterneming (plaatsen van handboringen en peilbuizen, maken van boorbeschrijvingen, nemen van grond- en grondwatermonsters en het verpakken en conserveren van (grondwater)monsters) ten behoeve van milieukundige begeleiding, zowel de milieukundige processturing als de milieukundige verificatie, wordt uitgevoerd conform van de technische uitvoeringseisen van protocol 2001 en 2002. Visuele inspectie en monsterneming van asbest in bodem wordt uitgevoerd conform de technische uitvoeringseisen van protocol 2018.

Monsterneming partijen grond

Monsterneming van grond om de gemiddelde kwaliteit ervan vast te stellen (depots, af te voeren grond voor toepassing elders) wordt uitgevoerd conform technische uitvoeringseisen van de protocollen:

- 'Monsterneming van grond uit partijen' (protocol 1001 onder BRL SIKB 1000);
- 'Grond uit projecten' (protocol 9335-2 onder BRL 9335).

3.3 Uitvoering van veldwerk

Binnen de mogelijkheden voor uitvoeren van veldwerk en monsterneming in het kader van de milieukundige begeleiding wordt onderscheid gemaakt tussen milieukundige processturing en verificatie.

Uitvoering van veldwerk en monsterneming bij processturing

Voor de uitvoering van veldwerk en monsterneming bij de uitvoering van processturing bestaan de volgende opties:

- Uitvoering door de certificaathouder binnen het kwaliteitsmanagementsysteem BRL SIKB 6000, waarbij het veldwerk wordt uitgevoerd door de milieukundig begeleider protocol 6005;
- Uitvoering onder een erkenning voor BRL SIKB 2000, protocol 2001 / 2002 / 2018 door de certificaathouder onder aansturing van de milieukundig begeleiding (dat wil zeggen een projectleider of door de milieukundig begeleider (certificaathouder protocol 6005);
- Uitvoering onder erkenning voor BRL SIKB 2000, protocol 2001 / 2002 / 2018 door delegeren van het veldwerk aan een organisatie erkend voor BRL SIKB 2000, protocol 2001 / 2002 / 2018 onder aansturing van de milieukundig begeleider (dat wil zeggen door een projectleider of milieukundig begeleider (certificaathouder protocol 6005).

Uitvoering van veldwerk en monsterneming bij milieukundige verificatie

Het veldwerk en de monsterneming bij verificatie moet worden uitgevoerd door de certificaathouder binnen het kwaliteitsmanagementsysteem BRL SIKB 6000, waarbij het veldwerk wordt uitgevoerd door de milieukundig begeleider protocol 6005.

4 Verantwoordelijkheden en rollen

4.1 Verantwoordelijkheden certificaathouder

De certificaathouder bevindt zich in het speelveld tussen het bevoegd gezag, de initiatiefnemer, de opdrachtgever (van de certificaathouder) en de aannemer. De uitvoering van de milieukundige begeleiding valt onder de verantwoordelijkheid van de certificaathouder. Opgemerkt wordt dat de opvolging van aanwijzingen van de milieukundig begeleiding buiten de invloedssfeer van de certificaathouder valt. De verantwoordelijkheid voor het opvolgen van aanwijzingen ligt bij de initiatiefnemer en / of de certificaathouder BRL SIKB 7000.

Onderdelen: processturing en verificatie

Binnen de milieukundige begeleiding wordt onderscheid gemaakt tussen processturing en verificatie. Milieukundige begeleiding in het kader van nazorg behoort tot de milieukundige begeleiding verificatie. Beide onderdelen, processturing en verificatie, kunnen door zowel één certificaathouder of persoon als door meerdere certificaathouders of personen worden uitgevoerd. Hierbij dient in alle gevallen aan de eisen en randvoorwaarden die zijn opgenomen in BRL SIKB 6000 te worden voldaan.

De milieukundige begeleiding kan zowel door of namens de initiatiefnemer als door of namens de aannemer worden uitgevoerd. Voor zover het milieukundige verificatie betreft zijn de onafhankelijkheidseisen als omschreven in de BRL SIKB 6000 van toepassing.

4.2 Rollen

Projectleider en milieukundig begeleider

Binnen de milieukundige begeleiding worden twee functies onderscheiden:

- De projectleider BRL SIKB 6000 (PL);
- De milieukundig begeleider (MKB-er).

De projectleider is eindverantwoordelijk voor de milieukundige begeleiding.

De milieukundig begeleider is in de praktijk veelal belast met de (dagelijkse) milieukundige begeleiding en het uitvoeren van metingen en monsternamen op locatie.

Nota bene: Eén persoon kan beide rollen (gecombineerd) vervullen, mits deze persoon aan de competentie-eisen als beschreven in de BRL SIKB 6000 van beide rollen voldoet.

Het staat de certificaathouder vrij andere taken en verantwoordelijkheden aan de genoemde functies toe te voegen, zolang die niet in tegenspraak zijn met de eisen van BRL SIKB 6000 en dit protocol. In geval van verificatie zijn de wettelijke onafhankelijkheidseisen onverkort van toepassing.

Uitvoering van of assisteren bij taken van de Milieukundige begeleider door derden

Alle taken van de milieukundige begeleiding tijdens de uitvoering van kritische werkzaamheden moeten worden uitgevoerd door een geregistreerd milieukundig begeleider. De geregistreerd milieukundig begeleider kan zich hierbij laten assisteren door maximaal één door de certificatie-instelling positief beoordeelde niet-geregistreerd milieukundig begeleider op wie hij direct toezicht houdt. Tot deze assistent wordt ook een milieukundig begeleider in opleiding gerekend⁹. Direct toezicht wordt verstaan: de geregistreerd milieukundig begeleider is fysiek op de locatie beschikbaar. Alle overige werkzaamheden in het kader van milieukundige processturing kunnen ook door een veldwerker (geregistreerd voor protocol 2001 en 2002) worden uitgevoerd, onder aansturing van de milieukundig begeleiding. Met 'onder aansturing' wordt in dit verband bedoeld dat door een

⁹ Opgemerkt wordt dat in geval van monsterneming het veldwerk uitgevoerd moet worden door een monsternemer die voor de BRL SIKB 1000, protocol 1001 of BRL SIKB 2000, protocol 2001, 2002 of 2018 geregistreerd is.

projectleider of milieukundige begeleider van de certificaathouder de werkzaamheden worden aangestuurd.

Delegeren van werkzaamheden en taken

Voor de eisen met betrekking tot het delegeren van werkzaamheden en taken naar functionarissen binnen of buiten de organisatie en de bijbehorende mandaten en werkafspraken wordt verwezen naar par 3.6 van BRL SIKB 6000.

4.3 Competenties

De competentie-eisen van de projectleider en milieukundig begeleider worden in de BRL SIKB 6000 beschreven.

5 MKB-plan

5.1 Proces

Voorafgaand aan de start van de uitvoering van het graven in of saneren van de bodem stelt de certificaathouder een MKB-plan op.

Indien de milieukundige processturing en verificatie door verschillende certificaathouders wordt uitgevoerd, moet voor processturing resp. verificatie een apart MKB-plan opgesteld worden. In dat geval kunnen delen uit de wederzijdse plannen wel worden overgenomen, hetzij door kopiëren, hetzij door verwijzen.

Voor het opstellen van het MKB-plan kan gebruik worden gemaakt van door derden opgestelde documenten. De certificaathouder blijft te allen tijde verantwoordelijk voor het proces en de inhoud van het MKB-plan.

5.2 Typering project

De aard van de activiteit (het graven in de bodem of saneren van de bodem) is bepalend voor de invulling, omvang en intensiteit van de milieukundige begeleiding. Daarmee kunnen de van toepassing zijnde eisen aan milieukundige begeleiding bij graven in en saneren van de bodem per project verschillen. Als onderdeel van het MKB-plan wordt daarom een beschrijving gemaakt van het type activiteit.

De beschrijving heeft tot doel richting te geven aan de selectie en invulling van de taken van de certificaathouder, zoals wordt beschreven in het MKB-plan. Een beschrijving en onderbouwing van het type project en de invulling van het takenpakket in het MKB-plan beoogt maatwerk voor een doelgerichte invulling van de milieukundige begeleiding. Zo zal de insteek en intensiteit van de milieukundige begeleiding van graven in de bodem met diffuse en immobiele verontreinigingen anders zijn dan van saneren van de bodem met een afdekvariant of het ontgraven en voor reiniging afvoeren van een bodem die sterk verontreinigd is met mobiele en immobiele stoffen.

In hoofdstuk 6 is hiervoor eis 6.4 (en verder) opgenomen. Deze eis 6.4 kan overlap vertonen met het uitvoeringsplan van de aannemer of de melding in het kader van het Bal (dan wel het saneringsplan in geval van overgangsrecht); in voorkomende gevallen kan informatie uit de melding of het uitvoeringsplan overgenomen worden in het MKB-plan.

Het staat de certificaathouder vrij om voor veelvuldig voorkomende projecten met inhoudelijk gelijke kenmerken en dezelfde opdrachtgever een overkoepelend MKB-plan op te stellen dat voor meerdere gelijksoortige (deel)projecten kan gelden. De werkwijze moet in dat geval in het kwaliteitssysteem worden vastgelegd. Daarnaast moet er een duidelijke koppeling zijn tussen het projectdossier en het overkoepelende MKB-plan.

5.3 Eisen en taken

Het protocol kent 'verplichte' en 'soms verplichte' verplichte eisen. Aan de verplichte eisen moeten in ieder project invulling worden gegeven. De eisen die aangemerkt zijn als 'soms verplicht' zijn afhankelijk van het project verplicht en zijn daarmee situationeel. Het type project en de mogelijk optredende ongewenste gebeurtenissen bepalen het maatregelenpakket en daarmee de invulling van de eisen uit dit protocol. Het onderscheid in eisen wordt als volgt toegelicht:

- Verplichte eisen vereisen in ieder project een projectspecifieke invulling. Op ieder project is dus minimaal dezelfde set eisen van toepassing, de invulling kan wel per project verschillen. Het is aan de certificaathouder om de invulling van de verplichte eisen per project vast te leggen in het MKB-plan of in algemene zin in het kwaliteitssysteem.
- Eisen die in dit protocol zijn aangemerkt als 'soms verplicht' zijn situationele eisen die afhankelijk van het project vereist zijn. Deze eisen zijn gericht op het voorkomen van ongewenste

gebeurtenissen die alleen in bepaalde type projecten (kunnen) voorkomen. Op ieder project is dus, naast de standaard set met verplichte eisen, een andere set projectspecifieke eisen van toepassing. Het samenstellen van de set eisen die van toepassing zijn en het invullen daarvan verschilt per project. Het al dan niet van toepassing verklaren en invullen van de eisen die in dit protocol zijn aangemerkt als 'soms verplicht' moet de certificaathouder in het MKB-plan onderbouwen.

Het staat de certificaathouder vrij te kiezen op welke wijze de invulling van de eisen wordt vormgegeven. Op grond van de invulling van de verplichte en soms verplichte eisen (de invulling van de daarbij behorende taken), ontstaat er voor elk project een specifiek takenpakket.

Benadrukt wordt dat de invulling van de eisen minimaal moet zijn gericht op ongewenste gebeurtenissen die impact hebben op het milieu en worden economische of planningstechnische consequenties van deze ongewenste gebeurtenis hiertoe niet gerekend.

5.4 Beschrijving takenpakket MKB

Het takenpakket van de milieukundige begeleiding wordt gebaseerd op de invulling van de 'verplichte' en 'soms verplichte' eisen en op de overeengekomen mandaten. De certificaathouder moet het takenpakket projectspecifiek invullen op basis van het type project.

Het kan voorkomen dat de continue aanwezigheid van een MKB-er bij graven in of saneren van de bodem geen meerwaarde heeft op (de borging van) het resultaat en de uitvoering van het project. In dat geval kunnen binnen de kritische werkzaamheden in het MKB-plan kritische momenten worden onderscheiden, waarop de MKB-er ten minste aanwezig moet zijn.

6 Taken certificaathouder

In dit hoofdstuk worden de taken voor de certificaathouder beschreven aan de hand van ‘verplichte’ en ‘soms verplichte’ eisen.

6.1 Projectverwerving

De certificaathouder voert de volgende generieke taken uit:

Eis 6.1 Overeenkomen basiselementen in contractvorming			
Toepassing:	☒ graven in de bodem (onder de Omgevingswet)	☒ saneren van de bodem (onder de Omgevingswet)	☒ uitvoeren bodemsanering (onder het overgangsrecht)
De certificaathouder komt voorafgaande aan de aanvang van de werkzaamheden de volgende zaken met de opdrachtgever overeen:			
<ul style="list-style-type: none"> - De werkzaamheden worden uitgevoerd onder certificaat BRL SIKB 6000 met daarop het onderhavige protocol; - Een mandaat en werkafspraken voor de uitvoering van de werkzaamheden en taken, op basis van eis 6.2; - Conform de eisen van het onderhavige protocol wordt een MKB-plan opgesteld dat voorafgaande aan de werkzaamheden aan de opdrachtgever wordt toegezonden; - De termijn waarbinnen de basisinformatie van het project voorafgaande aan de uitvoering door de certificaathouder BRL SIKB 7000 gedeeld moet zijn; - Conform de eisen van het onderhavige protocol wordt verslaglegging van de processturing en verificatie van de werkzaamheden aan de opdrachtgever toegezonden. 			
Locatie uitvoering:	☒ op afstand / kantoor	☐ in het veld / op locatie	☐ nader te bepalen
Verantwoordelijke:	☒ projectleider	☐ MKB-er	
Type taak	☒ verplicht (in ieder project)		☐ soms verplicht (situationeel)
Aard MKB	☒ processturing	☒ verificatie	

De certificaathouder kan de genoemde zaken verwerken in de offerte of opdrachtbevestiging. In geval van een raamcontract of werkzaamheden op afroep kan hiervoor een separate procedure worden uitgewerkt in kwaliteitssysteem. Deze procedure moet invulling geven aan de onderhavige eis.

Een onderdeel in de contractvorming is de overeenkomst van het moment ten opzichte van de start van het project waarop basisinformatie door de opdrachtgever (of de certificaathouder BRL SIKB 7000 moet zijn gedeeld). Deze informatie is voor de milieukundig begeleiding nodig om het MKB-plan op te stellen (zie hoofdstuk 5 en de eisen in paragraaf 6.2). In protocol 7005 is hierover eveneens een eis opgenomen. Het gaat in deze om de basisinformatie van het project; hieronder wordt verstaan: de uitvoeringswijze, de planning van het project, de kritische momenten en de melding aan het met de gegevens en bescheiden. Dit kan worden ingevuld door het overleggen van een uitvoeringsplan, maar kan in deze fase ook nog bestaan uit losse informatie.

De minimale termijn waarop het (definitieve) uitvoeringsplan van de certificaathouder BRL SIKB 7000 en het MKB-plan van de certificaathouder BRL SIKB 6000 moet zijn uitgewisseld is in reguliere situatie 1 werkdag voor de aanvang. Ingeval van een ongewoon voorval kan deze termijn in overleg met de opdrachtgever en de certificaathouder BRL SIKB 7000 worden verkort tot direct bij aanvang van de werkzaamheden.

Eis 6.2 Inhoud van het mandaat de werkafspraken			
Toepassing:	☒ graven in de bodem (onder de Omgevingswet)	☒ saneren van de bodem (onder de Omgevingswet)	☒ uitvoeren bodemsanering (onder het overgangsrecht)
<p>Het overeen te komen mandaat omvat ten minste de volgende zaken:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hoe de communicatie met opdrachtgever (of indien van toepassing diens vertegenwoordiger), de certificaathouder BRL SIKB 7000 (indien van toepassing) en het bevoegd gezag in het project verloopt; - Welke organisatie en / of welke persoon of personen namens de opdrachtgever als ontdoener de transportdocumenten in geval van afvoer ondertekenen; - Welke organisatie de meldingen op grond van het Bal (of in geval van overgangsrecht op grond van de Wbb of het Bus) verzorgt, inclusief de meldingen van wijzigingen en afwijkingen als bedoeld in eis 7.2, verzorgt; - Welke keurings-, verificatie- en / of stopmomenten (momenten waarop de voortgang afhankelijk is van beslissingen en / of keuringen) worden onderscheiden en welke persoon of organisatie beslissingsbevoegd hierin is. <p>De vast te leggen werkafspraken omvatten ten miste een verdeling tussen de certificaathouder, de opdrachtgever van de uit te voeren werkzaamheden (of indien van toepassing diens vertegenwoordiger) en de certificaathouder BRL SIKB 7000 (indien van toepassing), op het gebied van:</p> <ul style="list-style-type: none"> - De termijn waarbinnen basisinformatie van het project van de certificaathouder BRL SIKB 7000 met de certificaathouder moet zijn gedeeld. Onder basisinformatie moet worden verstaan: de uitvoeringswijze, de planning van het project, de kritische momenten en de melding aan het met de gegevens en bescheiden; - De van toepassing zijnde meldingen en / of vergunningen; - De uitvoeringsaspecten van het project (technisch en organisatorisch); - De door de milieukundig begeleiding te registreren zaken (in het kader van de BRL SIKB 6000) ten opzichte van de registraties door de certificaathouder BRL SIKB 7000; - Het melden van afwijkingen en / of wijzigingen ten opzichte van de van toepassing zijnde protocollen respectievelijke (decentrale) regelgeving, meldingen en / of vergunningen; - De contacten met het bevoegd gezag; - De termijn waarbinnen het verslag na afronding van de werkzaamheden aan de opdrachtgever wordt toegezonden. <p>In de werkafspraken worden tevens vastgelegd welke personen de taken van projectleider en milieukundig begeleider uitvoeren. Wanneer taken worden overgedragen aan een andere projectleider of milieukundig begeleider worden opgedragen, wordt dit als aanvulling op de werkafspraken toegevoegd aan het dossier.</p>			
Locatie uitvoering:	☒ op afstand / kantoor	☐ in het veld / op locatie	☐ nader te bepalen
Verantwoordelijke:	☒ projectleider	☐ MKB-er	
Type taak	☒ verplicht (in ieder project)	☐ soms verplicht (situationeel)	
Aard MKB	☒ processturing	☒ verificatie	

Tussen de opdrachtgever en de certificaathouder moet duidelijk zijn gemaakt wat de wederzijdse afbakening van de rollen is. Hiertoe worden een mandaat en werkafspraken vastgelegd. De certificaathouder mag werkzaamheden en taken in het kader van de milieukundige begeleiding alleen met een overeengekomen mandaat delegeren aan een gedelegeerd opdrachtnemer (werkzaamheden) of geregistreerd milieukundig begeleider (taken).

Het overeenkomen van het mandaat voor het uitvoeren van werkzaamheden en taken maakt onderdeel uit van de opdrachtvorming tussen opdrachtgever en certificaathouder respectievelijk tussen certificaathouder en gedelegeerd opdrachtnemer.

In geval de milieukundige begeleiding (processturing en/of verificatie, projectleider en milieukundig begeleider) door meerdere personen of organisaties worden uitgevoerd, worden de taken in het kader van de milieukundige begeleiding onderling afgestemd en schriftelijk vastgelegd in werkafspraken.

De werkafspraken tussen de opdrachtgever en certificaathouder hebben onder andere betrekking op het delen van informatie. Deze informatie is in veel gevallen nodig voor het doen van meldingen aan het bevoegd gezag of het opstellen van een evaluatieverslag. Ook moet in de werkafspraken duidelijk worden vastgelegd welke instantie verantwoordelijk is voor het contact met en het doen van meldingen aan het bevoegd gezag. Bij het maken van de werkafspraken houdt de certificaathouder rekening met de formele meldingstermijnen.

6.2 Projectvoorbereiding

Eis 6.3 Controle dossier – administratief			
Toepassing:	☒ graven in de bodem (onder de Omgevingswet)	☒ saneren van de bodem (onder de Omgevingswet)	☒ uitvoeren bodemsanering (onder het overgangsrecht)
<p>Bij processturing De certificaathouder controleert voorafgaande aan de start van de uitvoering het beschikbare dossier op compleetheid. De certificaathouder controleert minimaal de aanwezigheid en heeft kennis van:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ruimtelijke afbakening van de te graven of saneren bodem (ontwerp); - Rapportage(s) bodemonderzoek(en); - Eventueel aanwezig grondstromenplan; - Melding op grond van het Bal respectievelijk de beschikking op grond van de Wbb of Bus-melding; - Uitvoeringsplan van de aannemer, indien deze werkt onder BRL SIKB 7000, protocol 7005; - Eventuele maatwerkvoorschriften en / of maatwerkregels die betrekking hebben op graven in de bodem (met een kwaliteit boven de interventiewaarde) of het saneren van de bodem; - NAW-gegevens van degene die een zakelijk recht heeft op het verontreinigde gebied en van de gebruiker van het verontreinigde gebied; - NAW-gegevens van de opdrachtgever, de houder van de beschikking en de partij die de directievoering doet; - NAW-gegevens van het bevoegd gezag; - Overige informatie van belang voor de milieukundige doelstelling van het graven in of saneren van de bodem. <p>De certificaathouder controleert voorafgaande aan de start van de uitvoering het beschikbare dossier op inhoudelijke consistentie en of de milieukundige doelstelling van het graven in of saneren van de bodem redelijkerwijs behaald kan worden. De certificaathouder controleert daarbij minimaal op:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ruimtelijke afbakening van de sanering (ontwerp); - Aard en omvang verontreiniging; - Grondstromenplan en verwerkingsmethoden; - Eventuele maatwerkvoorschriften en / of maatwerkregels; - Overige informatie van belang voor het behalen van de milieukundige doelstelling van het graven in of saneren van de bodem. <p>Bij verificatie Wanneer de certificaathouder uitsluitend ingezet wordt voor milieukundige verificatie dan kan worden volstaan met de beoordeling op inhoudelijke consistentie van het MKB-plan en het verslag van de milieukundige processturing.</p> <p>Bij processturing en verificatie Als uit enige controle blijkt dat het dossier fouten of inconsistenties bevat die van invloed kunnen zijn op het verloop van de werkzaamheden of op het redelijkerwijs kunnen behalen van de milieukundige doelstelling van de werkzaamheden, dan meldt de certificaathouder deze onverwijld bij de opdrachtgever. Dit zal leiden tot een melding van wijziging bij het bevoegd gezag.</p>			
Locatie uitvoering:	☒ op afstand / kantoor	☐ in het veld / op locatie	☐ nader te bepalen
Verantwoordelijke:	☒ projectleider	☐ MKB-er	
Type taak	☒ verplicht (in ieder project)		☐ soms verplicht (situationeel)
Aard MKB	☒ processturing	☒ verificatie	

Het uitgangspunt voor de toets is de informatie die aan de melding in het kader het Bal dan wel de Bus-melding of het saneringsplan in geval van overgangsrecht is toegevoegd. De certificaathouder is

niet verantwoordelijk voor de verstrekte onvolledige of foutieve informatie. Wel kan de certificaathouder advies uitbrengen over de kwaliteit van de informatie.

De controle op inhoudelijke consistentie en op het redelijkerwijs kunnen behalen van de milieukundige doelstelling van de werkzaamheden wordt uitgevoerd door de projectleider van de certificaathouder. Hij/zij controleert inhoudelijke aspecten van het dossier op juistheid, voor zover deze aspecten liggen binnen de competenties van een projectleider, zoals beschreven in BRL SIKB 6000. Voor het overige controleert hij/zij of deze aspecten oordeelkundig in het dossier zijn verwerkt (bijvoorbeeld een projectleider hoeft niet de inhoud van een geohydrologisch onderzoek te controleren, wel moet hij controleren of de uitkomsten van een dergelijk onderzoek consistent in het dossier zijn verwerkt).

Eis 6.4 Opstellen MKB-plan			
Toepassing:	☒ graven in de bodem (onder de Omgevingswet)	☒ saneren van de bodem (onder de Omgevingswet)	☒ uitvoeren bodemsanering (onder het overgangsrecht)
De certificaathouder stelt een MKB-plan op dat ten minste de volgende elementen omvat:			
I Algemene gegevens			
- Contactgegevens opdrachtgever;			
- Ligging locatie;			
- Type verontreiniging;			
- In geval van overgangsrecht: gegevens van het geval van ernstige bodemverontreiniging.			
II Het type project met betrekking tot graven in of saneren van de bodem;			
- De aanleiding en doelstelling van het graven in of saneren van de bodem;			
- Locatiekenmerken en omgevingsfactoren;			
- De in te zetten techniek;			
- De kwaliteit van de achterblijvende bodem;			
III Maatregelen die nodig zijn om potentiële ongewenste gebeurtenissen te voorkomen			
- Generieke maatregelen;			
- Projectspectifieke maatregelen;			
IV Onderbouwing takenpakket van de MKB			
- Invulling van de altijd verplichte taken;			
- Invulling van situationele taken (soms verplichte taken) op basis van project-afhankelijke maatregelen;			
V. De invulling van onderscheiden onderdelen en functies			
- Hoe de milieukundige processturing en / of milieukundige verificatie wordt ingevuld;			
- Welke apparatuur en hulpmiddelen worden ingezet;			
- De wijze waarop afwijkingen worden vastgelegd en gemeld aan het bevoegd gezag en / of de opdrachtgever.			
- Overige zaken die voortvloeien uit manda(a)t(en) en werkafpra(a)k(en)			
Locatie uitvoering:	☒ op afstand / kantoor	☐ in het veld / op locatie	☐ nader te bepalen
Verantwoordelijke:	☒ projectleider	☐ MKB-er	
Type taak	☒ verplicht (in ieder project)	☐ soms verplicht (situationeel)	
Aard MKB	☒ processturing	☒ verificatie	

Eis 6.5 Overkoepelend MKB-plan (raamplan)			
Toepassing:	☒ graven in de bodem (onder de Omgevingswet)	☒ saneren van de bodem (onder de Omgevingswet)	☒ uitvoeren bodemsanering (onder het overgangsrecht)
Een overkoepelend MKB-plan kan alleen opgesteld voor en toegepast worden op (deel)projecten met inhoudelijk gelijke kenmerken, zijnde:			
- Vergelijkbare aanleiding en doelstelling van het project en;			
- Vergelijkbare omgevingsfactoren en locatietype (voor zover deze een effect hebben op de kwaliteit van de uitvoering van het project) en;			

Eis 6.5 Overkoepelend MKB-plan (raamplan)			
<ul style="list-style-type: none"> - Dezelfde in te zetten techniek en; - Dezelfde opdrachtgever en; - Hetzelfde mandaat. <p>Indien de certificaathouder er voor kiest om een raamplan op te stellen, dient per separaat (deel)project dat onder dit raamplan wordt uitgevoerd minimaal te worden vastgelegd:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Projectkenmerken, zijnde projectnaam, locatiennaam en tijdsbepalingen (planning); - Een koppeling met het raamplan; - Afwijkingen ten opzichte van het raamplan. 			
Locatie uitvoering:	☒ op afstand / kantoor	☐ in het veld / op locatie	☐ nader te bepalen
Verantwoordelijke:	☒ projectleider	☐ MKB-er	
Type taak	☐ verplicht (in ieder project)	☒ soms verplicht (situationeel)	
Aard MKB	☒ processturing	☒ verificatie	

Eis 6.6 Typering project (graven in of saneren van de bodem)			
Toepassing:	☒ graven in de bodem (onder de Omgevingswet)	☒ saneren van de bodem (onder de Omgevingswet)	☒ uitvoeren bodemsanering (onder het overgangsrecht)
<p>In het MKB-plan beschrijft de certificaathouder het type project (graven in of saneren van de bodem). Hierin komen ten minste de volgende zaken tot uiting:</p> <ul style="list-style-type: none"> - De aanleiding en doelstelling van de activiteit graven in of saneren van de bodem; - Omgevingsfactoren (voor zover deze een effect hebben op de kwaliteit van de uitvoering van het werk); - De in te zetten ontgravings- of saneringstechniek; - Relevante maatwerkregels en -voorschriften (voor zover deze een effect hebben op de scope van dit protocol en de kwaliteit van de uitvoering van het werk). - Daarnaast beschrijft de certificaathouder de werkgrens (geografische grens in het horizontale én verticale vlak) in het MKB-plan. 			
Locatie uitvoering:	☒ op afstand / kantoor	☐ in het veld / op locatie	☐ nader te bepalen
Verantwoordelijke:	☒ projectleider	☐ MKB-er	
Type taak	☒ verplicht (in ieder project)	☐ soms verplicht (situationeel)	
Aard MKB	☒ processturing	☒ verificatie	

Eis 6.7 Bepalen maatregelen die voor elk project gelden			
Toepassing:	☒ graven in de bodem (onder de Omgevingswet)	☒ saneren van de bodem (onder de Omgevingswet)	☒ uitvoeren bodemsanering (onder het overgangsrecht)
<p>De certificaathouder bepaalt voor ieder project de maatregelen voor het voorkomen van de onderstaande ongewenste gebeurtenissen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Onvoldoende inzicht in de milieuhygiënische risico's bij het graven in de bodem; - Onvoldoende inzicht in de milieuhygiënische kwaliteit van de te ontgraven, achter te laten of aan te vullen bodem respectievelijk grond; - Werken met niet-erkende uitvoerende partijen in de keten; - Onvoldoende herleidbaarheid van de uitgevoerde werkzaamheden (documentatie en verslaglegging); - Handelen in strijd met (wettelijke) voorschriften en/of zonder publiekrechtelijke toestemming; - Onvoldoende duidelijkheid in de rolverdeling bij de aansturing van het project (betreft samenwerking en communicatie zowel binnen de rollen als gedefinieerd in dit protocol als samenwerking met de voor de BRL SIKB 7000 erkende organisatie). 			

Eis 6.7 Bepalen maatregelen die voor elk project gelden			
<p>In geval van saneren van de bodem zijn in ieder project aanvullend de maatregelen vereist die invulling geven aan de volgende ongewenste gebeurtenissen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het beoogde saneringsresultaat wordt niet bereikt; - De verontreiniging is onvoldoende afgeperkt of in kaart gebracht; - Overmatig grondverzet om het beoogde saneringsresultaat te bereiken. <p>De certificaathouder legt de altijd geldende maatregelen vast in het kwaliteitssysteem of het (projectspecifieke) MKB-plan.</p>			
Locatie uitvoering:	☒ op afstand / kantoor	☐ in het veld / op locatie	☐ nader te bepalen
Verantwoordelijke:	☒ projectleider	☐ MKB-er	
Type taak	☒ verplicht (in ieder project)	☐ soms verplicht (situationeel)	
Aard MKB	☒ processturing	☒ verificatie	

Maatregelen die in ieder project naar voren zullen komen kunnen ook worden beschreven in het kwaliteitssysteem (procedure / werkvoorschrift). Het is ter keuze van de certificaathouder om bepaalde altijd voorkomende maatregelen in het kwaliteitssysteem op te nemen of in het (sjabloon van) het MKB-plan.

Eis 6.8 Bepalen maatregelen die afhankelijk zijn van het project			
Toepassing:	☒ graven in de bodem (onder de Omgevingswet)	☒ saneren van de bodem (onder de Omgevingswet)	☒ uitvoeren bodemsanering (onder het overgangsrecht)
<p>De certificaathouder bepaalt per project in het MKB-plan de maatregelen voor het voorkomen van de onderstaande ongewenste gebeurtenissen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vermenging grondstromen met een verschillende kwaliteit bij ontgraven, afvoer en/of opslag; - Veroorzaken van (her)verontreiniging van de omliggende bodem buiten de ontgravingslocatie; - Veroorzaken van verontreiniging van landbodem en/of een aanpalend oppervlaktewater als gevolg van (onzorgvuldig) handelen tijdens graven in en saneren van de bodem, opslag/overslag en/of transport; - Afzet van de van grondstromen stagneert waardoor onnodig of onvoorzien opslag wordt vereist; - Onbeheerste (grond)waterverplaatsing (bovenmatig waterbezwaar, verspreiding aanpalende grondwaterverontreiniging, opbarsten van bodemlagen, piping, verzilting); - Eventuele specifieke of bijzondere ongewenste gebeurtenissen. <p>In geval van saneren van de bodem bepaalt de certificaathouder de maatregelen voor het voorkomen van de volgende ongewenste gebeurtenissen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Overschrijding van begroote volumina te saneren (grond en/of grondwater); - Veroorzaken van (her)verontreiniging van de omliggende bodem buiten de saneringscontour; - Eventuele specifieke of bijzondere ongewenste gebeurtenissen; - Wanneer een of meer van bovenstaande ongewenste gebeurtenissen in het project niet aan de orde zijn wordt dit in het MKB-plan gemotiveerd en is het uitwerken van maatregelen niet noodzakelijk. 			
Locatie uitvoering:	☒ op afstand / kantoor	☐ in het veld / op locatie	☐ nader te bepalen
Verantwoordelijke:	☒ projectleider	☐ MKB-er	
Type taak	☒ verplicht (in ieder project)	☐ soms verplicht (situationeel)	
Aard MKB	☒ processturing	☒ verificatie	

Eis 6.9 Beschrijving takenpakket			
Toepassing:	☒ graven in de bodem (onder de Omgevingswet)	☒ saneren van de bodem (onder de Omgevingswet)	☒ uitvoeren bodemsanering (onder het overgangsrecht)
In het MKB-plan werkt de certificaathouder op basis van het type project taken uit, waarbij:			
- Alle "altijd (in ieder project) verplichte" taken tot uiting komen en,			
- Invulling wordt gegeven aan de "soms verplichte" taken (situationeel)			
Locatie uitvoering:	☒ op afstand / kantoor	☐ in het veld / op locatie	☐ nader te bepalen
Verantwoordelijke:	☒ projectleider	☐ MKB-er	
Type taak	☒ verplicht (in ieder project)	☒ soms verplicht (situationeel)	
Aard MKB	☒ processturing	☒ verificatie	

Eis 6.10 Kritische werkzaamheden en momenten			
Toepassing:	☒ graven in de bodem (onder de Omgevingswet)	☒ saneren van de bodem (onder de Omgevingswet)	☒ uitvoeren bodemsanering (onder het overgangsrecht)
In het MKB-plan beschrijft de certificaathouder welke werkzaamheden worden aangemerkt als kritische werkzaamheden en welke kritische momenten daarin worden onderscheiden. De milieukundig begeleider is aanwezig op de kritische momenten.			
Locatie uitvoering:	☒ op afstand / kantoor	☐ in het veld / op locatie	☐ nader te bepalen
Verantwoordelijke:	☒ projectleider	☐ MKB-er	
Type taak	☒ verplicht (in ieder project)	☐ soms verplicht (situationeel)	
Aard MKB	☒ processturing	☒ verificatie	

Eis 6.11 Taakverdeling projectleider – MKB-er (processturing – verificatie)			
Toepassing:	☒ graven in de bodem (onder de Omgevingswet)	☒ saneren van de bodem (onder de Omgevingswet)	☒ uitvoeren bodemsanering (onder het overgangsrecht)
In het MKB-plan beschrijft de certificaathouder de invulling van de onderscheiden onderdelen en functies:			
- Hoe de milieukundige processturing en / of milieukundige verificatie wordt vormgegeven en indien deze bij verschillende organisaties is belegd welke afspraken worden gemaakt;			
- De verdeling van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van projectleider en MKB-er (mandaat en werkafspraken conform eisen 6.2).			
Locatie uitvoering:	☒ op afstand / kantoor	☐ in het veld / op locatie	☐ nader te bepalen
Verantwoordelijke:	☒ projectleider	☐ MKB-er	
Type taak	☒ verplicht (in ieder project)	☐ soms verplicht (situationeel)	
Aard MKB	☒ processturing	☒ verificatie	

Eis 6.12 Inzet apparatuur en hulpmiddelen			
Toepassing:	☒ graven in de bodem (onder de Omgevingswet)	☒ saneren van de bodem (onder de Omgevingswet)	☒ uitvoeren bodemsanering (onder het overgangsrecht)
De certificaathouder beschrijft in het MKB-plan welke apparatuur en hulpmiddelen worden ingezet voor de uitvoering van de milieukundige begeleiding bij het graven in en saneren van de bodem.			
Locatie uitvoering:	☒ op afstand / kantoor	☐ in het veld / op locatie	☐ nader te bepalen
Verantwoordelijke:	☒ projectleider	☐ MKB-er	
Type taak	☒ verplicht (in ieder project)	☐ soms verplicht (situationeel)	
Aard MKB	☒ processturing	☒ verificatie	

Voor dit protocol zijn apparaten of hulpmiddelen niet nader gespecificeerd. De keuze voor de in te zetten apparaten en hulpmiddelen beschrijft de certificaathouder in het MKB-plan en vloeien voort uit het type project.

Het algemene beheer van apparatuur en hulpmiddelen is geregeld via de eisen in BRL SIKB 6000. Voor dit protocol zijn apparaten of hulpmiddelen niet nader gespecificeerd. De keuze voor de juiste apparaten en hulpmiddelen beschrijft de certificaathouder in het uitvoeringsplan en vloeien voort uit de aard van het project.

Eis 6.13 Overdracht MKB-plan			
Toepassing:	☒ graven in de bodem (onder de Omgevingswet)	☒ saneren van de bodem (onder de Omgevingswet)	☒ uitvoeren bodemsanering (onder het overgangsrecht)
De certificaathouder toont aan dat het MKB-plan voor aanvang van de uitvoering:			
<ul style="list-style-type: none"> - Ter kennisgeving aan de opdrachtgever is verstrekt; - Is overgedragen van de projectleider aan de MKB-er; - Ter kennisgeving is verstrekt aan de initiatiefnemer; - Ter kennisgeving is verstrekt aan de aannemer. 			
Locatie uitvoering:	☒ op afstand / kantoor	☐ in het veld / op locatie	☐ nader te bepalen
Verantwoordelijke:	☒ projectleider	☐ MKB-er	
Type taak	☒ verplicht (in ieder project)	☐ soms verplicht (situationeel)	
Aard MKB	☒ processturing	☒ verificatie	

Eis 6.14 Opstellen verificatieplan als onderdeel van het MKB-plan			
Toepassing:	☐ graven in de bodem (onder de Omgevingswet)	☒ saneren van de bodem (onder de Omgevingswet)	☒ uitvoeren bodemsanering (onder het overgangsrecht)
De certificaathouder beschrijft in geval van verificatie als aanvullend onderdeel van het MKB-plan het plan voor (de werkwijze bij) de verificatie van het saneringsresultaat, uitgaande van:			
<ul style="list-style-type: none"> - Het beoogde saneringsresultaat, afhankelijk van de gekozen saneringsaanpak; - Maatwerkregels en/of maatwerkvoorschriften; - Een samenvatting van of verwijzing naar de resultaten van het eerder uitgevoerde bodemonderzoek; - De wijze waarop saneringsresultaat wordt vastgelegd; - De aanpak van de milieukundige eindcontrole in de vorm van een monsternamen- en analysestrategie en -plan (in geval van volledige verwijdering); - De wijze van controleren van de aard en de dikte van de afdeklaag (in geval van het aanbrengen van een leeflaag). 			

Eis 6.14 Opstellen verificatieplan als onderdeel van het MKB-plan		
<p>In het verificatieplan verantwoordt en onderbouwt de certificaathouder zijn aanpak. In het verificatieplan wordt tevens uitgewerkt hoe de communicatie verloopt naar aanleiding van de resultaten (verder graven, aanvullen of anderszins).</p> <p>Het verificatieplan moet in geval van volledige verwijdering van de verontreiniging voldoen aan de monsternamen- en analysestrategie zoals is uitgewerkt in bijlage 1 (normatief).</p>		
Locatie uitvoering:	☒ op afstand / kantoor	☐ in het veld / op locatie ☐ nader te bepalen
Verantwoordelijke:	☒ projectleider	☐ MKB-er
Type taak	☐ verplicht (in ieder project)	☒ soms verplicht (situationeel)
Aard MKB	☐ processturing	☒ verificatie

6.3 Projectuitvoering

Eis 6.15 Controle apparatuur en hulpmiddelen		
Toepassing:	☒ graven in de bodem (onder de Omgevingswet)	☒ saneren van de bodem (onder de Omgevingswet) ☒ uitvoeren bodemsanering (onder het overgangsrecht)
<p>De milieukundige begeleiding controleert de aanwezigheid en inzet van de in het MKB-plan beschreven apparatuur en hulpmiddelen en legt zijn bevindingen vast in het logboek.</p>		
Locatie uitvoering:	☐ op afstand / kantoor	☒ in het veld / op locatie ☐ nader te bepalen
Verantwoordelijke:	☐ projectleider	☒ MKB-er
Type taak	☒ verplicht (in ieder project)	☐ soms verplicht (situationeel)
Aard MKB	☒ processturing	☒ verificatie

Eis 6.16 Controle en documentatie grondstromenketen		
Toepassing:	☒ graven in de bodem (onder de Omgevingswet)	☒ saneren van de bodem (onder de Omgevingswet) ☒ uitvoeren bodemsanering (onder het overgangsrecht)
<p>De certificaathouder controleert de grondstromenketen op basis van ten minste:</p> <ul style="list-style-type: none"> - De kwaliteit, hoeveelheid en bestemming van ontgraven grond en afvalstoffen; - De herkomst, kwaliteit en hoeveelheid van eventueel aangevoerde partijen grond, baggerspecie of bouwstoffen, inclusief bijbehorende milieuverklaring bodemkwaliteit; - De ligging en / of aanduiding van de depots op de locatie ten behoeve van de herkenbaarheid en het gescheiden houden waarvan partijen (met verschillende bodemkwaliteit); - De grondbalans, op basis van leverbonnen, afvoerbonnen, begeleidingsbrieven en (weeg)overzichten van een leverancier en / of acceptant; - Relevante wettelijke erkenning van overige betrokken intermediairs, inclusief uitvoerende aannemer, laboratoria en verwerkers/acceptanten van vrijkomende grond. 		
Locatie uitvoering:	☒ op afstand / kantoor	☒ in het veld / op locatie ☐ nader te bepalen
Verantwoordelijke:	☐ projectleider	☒ MKB-er
Type taak	☒ verplicht (in ieder project)	☐ soms verplicht (situationeel)
Aard MKB	☒ processturing	☐ verificatie

Deze taak wordt toegepast in alle gevallen waar milieukundige begeleiding wordt uitgevoerd.

Het doel van deze taak is het herleidbaar documenteren van grond-/afvalstromen en uitgevoerde werkzaamheden om opdrachtgever, de initiatiefnemer of een bevoegd gezag in staat te stellen te toetsen of aan de doelstelling van het graven in of saneren van de bodem is voldaan.

Eis 6.17 Controle op scheiding en afvoer/verwerking materiaalstromen			
Toepassing:	☒ graven in de bodem (onder de Omgevingswet)	☒ saneren van de bodem (onder de Omgevingswet)	☒ uitvoeren bodemsanering (onder het overgangsrecht)
De certificaathouder controleert, op basis van vooraf in het MKB-plan vastgelegde criteria, de scheiding van materiaalstromen (grondstromen en bouwstoffen) en legt de resultaten van de controles vast in het logboek. Hierbij wordt ten minste aandacht besteed aan: - Plaatsen en momenten waarbij sprake is van gescheiden ontgraven (kritische momenten); - Controle op de eisen voor het gescheiden ontgraven volgens het van toepassing zijnde artikel 4.1222 resp. 4.1230 van het Bal (inclusief eventuele maatwerkregels of -voorschriften); - Bestemming van de diverse materiaalstromen (inclusief eventuele tussenbewerking en -opslag).			
Locatie uitvoering:	☐ op afstand / kantoor	☒ in het veld / op locatie	☐ nader te bepalen
Verantwoordelijke:	☐ projectleider		☒ MKB-er
Type taak	☐ verplicht (in ieder project)		☒ soms verplicht (situationeel)
Aard MKB	☒ processturing		☐ verificatie

Het doel van het gescheiden houden van ontgraven grond betreft het gescheiden houden van verschillende kwaliteiten en voorkomen van vermenging verschillende kwaliteiten. Dit wordt gebaseerd op de artikelen 4.1222 en 4.1230 van het Bal.

Voor alle graafwerkzaamheden geldt daarbij dat met het oog op het beschermen van de gezondheid, het beschermen van de kwaliteit van de bodem en het doelmatig beheer van afvalstoffen worden bij het graven, het opslaan en het afvoeren of terugplaatsen van grond, partijen grond van verschillende kwaliteitsklassen (landbouw/natuur, wonen, industrie, matig en sterk verontreinigd), gescheiden worden gehouden. Dit volgt uit artikel 4.1222 (graven in een bodem met kwaliteit kleiner dan of gelijk aan de interventiewaarde bodemkwaliteit) respectievelijk het eerste lid van artikel 4.1230 (graven in een bodem met kwaliteit boven de interventiewaarde bodemkwaliteit)

Indien sprake is van de activiteit graven in de bodem met kwaliteit boven de interventiewaarde bodemkwaliteit kan ook het tweede lid van artikel 4.1230 van het Bal van toepassing zijn. Hieruit volgt de volgende aanvullende eis:

- Het gescheiden houden gebeurt door matig verontreinigde (gehalten boven de maximale waarde industrie en onder de interventiewaarde) of sterk verontreinigde grond (gehalten boven de interventiewaarden) die vrijkomt bij het graven op te delen in partijen volgens de volgende criteria:
 - apart houden van verschillende grondsoorten (volgens de hoofdgroepen grind, zand, klei, silt (leem) en veen);
 - apart houden van partijen met een gewogen gehalte asbest onder de interventiewaarde bodemkwaliteit en partijen met een gewogen gehalte asbest boven de interventiewaarde bodemkwaliteit; en
 - apart houden van partijen die uitsluitend zijn verontreinigd met organische verbindingen tot boven de maximale waarde van de kwaliteitsklasse industrie.

Eis 6.18 Controle voortgang proces graven of saneren			
Toepassing:	☒ graven in de bodem (onder de Omgevingswet)	☒ saneren van de bodem (onder de Omgevingswet)	☒ uitvoeren bodemsanering (onder het overgangsrecht)

Eis 6.18 Controle voortgang proces graven of saneren		
De controle door milieukundige processturing omvat de toetsing of de werkwijze van het saneren van de bodem overeenkomt met het gestelde in het Bal en / of maatwerkregels en / of -voorschriften (of in geval van overgangsrecht het saneringsplan en de beschikking of de Bus-melding). Het betreft een administratieve toetsing van de hoeveelheden en bestemmingen van aan- en afgevoerde partijen en materialen en toetsing van certificaten of gewerkt is met erkende verwerkers, laboratoria en andere erkende intermediairs.		
Locatie uitvoering:	☐ op afstand / kantoor	☒ in het veld / op locatie ☐ nader te bepalen
Verantwoordelijke:	☐ projectleider	☒ MKB-er
Type taak	☐ verplicht (in ieder project)	☒ soms verplicht (situationeel)
Aard MKB	☒ processturing	☐ verificatie

Op basis van de gegevens van de milieukundige processturing en het MKB-plan wordt vastgesteld wat de eventuele kritische punten zijn voor de verificatie van het saneringsresultaat. Deze kritische punten moeten worden meegenomen in de verificatie.

Eis 6.19 Controle bij tijdelijke opslag in depot (binnen de werkgrens)		
Toepassing:	☒ graven in de bodem (onder de Omgevingswet)	☒ saneren van de bodem (onder de Omgevingswet) ☒ uitvoeren bodemsanering (onder het overgangsrecht)
De certificaathouder controleert in geval van tijdelijke opslag, of er voldoende maatregelen zijn getroffen en beheer plaatsvindt ter voorkoming van potentiële negatieve effecten voor het milieu tijdens de uitvoering en of de opslag conform de uitgangspunten van het uitvoeringsplan voldoet. Daarbij toetst de certificaathouder of de tijdelijke opslag voldoet aan de regels uit het Bal en / of maatwerkregels en / of -voorschriften die betrekking hebben op graven in de bodem of het saneren van de bodem en tijdig wordt verwijderd. In geval van overgangsrecht toetst de certificaathouder of de tijdelijke opslag voldoet aan de regels uit Bus en de bijbehorende melding of het saneringsplan en de beschikking van het bevoegd gezag daarop.		
Locatie uitvoering:	☐ op afstand / kantoor	☒ in het veld / op locatie ☐ nader te bepalen
Verantwoordelijke:	☐ projectleider	☒ MKB-er
Type taak	☐ verplicht (in ieder project)	☒ soms verplicht (situationeel)
Aard MKB	☒ processturing	☐ verificatie

De taak is van toepassing wanneer binnen de werkgrens tijdelijke opslag plaatsvindt van materiaal dat binnen de scope van de milieukundige begeleiding wordt ontgraven, herschikt, teruggeplaatst of afgevoerd.

Eis 6.20 Controle ontgraven profiel		
Toepassing:	☐ graven in de bodem (onder de Omgevingswet)	☒ saneren van de bodem (onder de Omgevingswet) ☒ uitvoeren bodemsanering (onder het overgangsrecht)
De certificaathouder toetst, in geval van saneren van de bodem, of het ontgraven profiel voldoet aan de uitgangspunten en doelen als beschreven in het Bal en de melding of in geval van overgangsrecht het saneringsplan en de beschikking van het bevoegd gezag of het Bus en de melding. Dit geldt zowel de eindcontrole in het kader van de verificatie als de tussentijdse controle in het kader van de processturing.		
Locatie uitvoering:	☐ op afstand / kantoor	☒ in het veld / op locatie ☐ nader te bepalen
Verantwoordelijke:	☐ projectleider	☒ MKB-er

Eis 6.20 Controle ontgraven profiel		
Type taak	☐ verplicht (in ieder project)	☒ soms verplicht (situationeel)
Aard MKB	☒ processturing	☒ verificatie

Het doel van de taak is het vaststellen van het afgegraven profiel om vast te stellen of het saneringsresultaat is behaald.

Eis 6.21 Overige taken die nodig zijn voor een adequate MKB-processturing			
Toepassing:	☒ graven in de bodem (onder de Omgevingswet)	☒ saneren van de bodem (onder de Omgevingswet)	☒ uitvoeren bodemsanering (onder het overgangsrecht)
De certificaathouder geeft invulling aan de overige specifieke taken die voortvloeien uit de maatregelen die nodig zijn om projectspecifieke potentiële ongewenste gebeurtenissen te voorkomen en die nodig zijn voor een adequate milieukundige begeleiding. De taak dient conform het MKB-plan te worden uitgevoerd.			
Locatie uitvoering:	☐ op afstand / kantoor	☐ in het veld / op locatie	☒ nader te bepalen
Verantwoordelijke:	☒ projectleider	☒ MKB-er	
Type taak	☐ verplicht (in ieder project)	☒ soms verplicht (situationeel)	
Aard MKB	☒ processturing	☐ verificatie	

Het doel is om taken gericht op het uitvoeren van maatregelen die nodig zijn om ongewenste gebeurtenissen te voorkomen.

Eis 6.22 Controle putbodems en wanden			
Toepassing:	☐ graven in de bodem (onder de Omgevingswet)	☒ saneren van de bodem (onder de Omgevingswet)	☒ uitvoeren bodemsanering (onder het overgangsrecht)
De milieukundige begeleider bemonstert, in geval van saneren van de bodem op basis van ontgraving van de verontreiniging, de putbodems en wanden conform het verificatieplan zoals uitgewerkt in het MKB-plan en de eisen in hoofdstuk 7 en bijlage 1 van dit protocol. De monsters worden door de certificaathouder overgedragen aan het laboratorium en conform het verificatieplan geanalyseerd.			
Locatie uitvoering:	☐ op afstand / kantoor	☒ in het veld / op locatie	☐ nader te bepalen
Verantwoordelijke:	☐ projectleider	☒ MKB-er	
Type taak	☐ verplicht (in ieder project)	☒ soms verplicht (situationeel)	
Aard MKB	☐ processturing	☒ verificatie	

Eis 6.23 Controle aard en dikte afdeklaag			
Toepassing:	☐ graven in de bodem (onder de Omgevingswet)	☒ saneren van de bodem (onder de Omgevingswet)	☒ uitvoeren bodemsanering (onder het overgangsrecht)
De milieukundige begeleider controleert, in geval van een afdeklaag, de aangebrachte afdeklaag conform het verificatieplan zoals uitgewerkt in het MKB-plan en de eisen in hoofdstuk 7 van dit protocol. De afdeklaag moet voldoen aan het betreffende artikel uit het Bal en/of eventuele maatwerkregels en/of maatwerkvoorschriften. Naast de controle van de dikte van de afdeklaag controleert de milieukundig begeleider daarbij ook de aanwezigheid van een Milieuverklaring bodemkwaliteit van de toegepaste grond, baggerspecie of bouwstof.			

Eis 6.23 Controle aard en dikte afdeklaag			
Locatie uitvoering:	☐ op afstand / kantoor	☒ in het veld / op locatie	☐ nader te bepalen
Verantwoordelijke:	☐ projectleider	☒ MKB-er	
Type taak	☐ verplicht (in ieder project)	☒ soms verplicht (situationeel)	
Aard MKB	☐ processturing	☒ verificatie	

Eis 6.24 Controle realisatie doelstelling saneren van de bodem			
Toepassing:	☐ graven in de bodem (onder de Omgevingswet)	☒ saneren van de bodem (onder de Omgevingswet)	☒ uitvoeren bodemsanering (onder het overgangsrecht)
In geval van milieukundige verificatie controleert de milieukundig begeleiding de doelstelling van het saneren (afdekken of afvoeren of een combinatie daarvan) conform het verificatieplan, zoals uitgewerkt in het MKB-plan.			
Locatie uitvoering:	☐ op afstand / kantoor	☒ in het veld / op locatie	☐ nader te bepalen
Verantwoordelijke:	☒ projectleider	☐ MKB-er	
Type taak	☐ verplicht (in ieder project)	☒ soms verplicht (situationeel)	
Aard MKB	☐ processturing	☒ verificatie	

Het doel is het beoordelen van het resultaat van het saneren van de bodem om de opdrachtgever hierover te informeren en de benodigde informatie te verstrekken aan het bevoegd gezag. In geval van overgangsrecht is het doel van deze taak om te beoordelen of de saneringsdoelstelling, zoals uitgewerkt in het saneringsplan of de Bus-melding is voldaan, zodat het in bevoegd gezag het resultaat kan beoordelen.

Eis 6.25 Overige taken die nodig zijn voor een adequate MKB verificatie			
Toepassing:	☐ graven in de bodem (onder de Omgevingswet)	☒ saneren van de bodem (onder de Omgevingswet)	☒ uitvoeren bodemsanering (onder het overgangsrecht)
De certificaathouder geeft invulling aan de overige specifieke taken die voortvloeien uit de beoordeling van potentiële ongewenste gebeurtenissen (projectspecifiek) en die nodig zijn voor een adequate milieukundige begeleiding. Deze taken dienen conform het MKB-plan te worden uitgevoerd. De taak is alleen van toepassing in het geval er nadrukkelijk 'additionele' maatregelen zijn vastgelegd in het MKB-plan die leiden tot taken die niet door de altijd verplichte taken worden gedekt.			
Locatie uitvoering:	☐ op afstand / kantoor	☐ in het veld / op locatie	☒ nader te bepalen
Verantwoordelijke:	☒ projectleider	☒ MKB-er	
Type taak	☐ verplicht (in ieder project)	☒ soms verplicht (situationeel)	
Aard MKB	☐ processturing	☒ verificatie	

Het doel is om taken gericht op het treffen van de benodigde maatregelen om ongewenste gebeurtenissen te voorkomen. Hierbij kan worden gedacht aan taken die nodig zijn in geval van de aanwezigheid van verontreinigingen met vluchtige stoffen. In het Bal zijn generieke (Rijks)regels vastgelegd waarbij ook een onderzoek overgelegd dat aantoonde dat de kwaliteit van de binnenlucht in een bodemgevoelig gebouw op een bodemgevoelige locatie voldoet aan de Toxicologische Toelaatbare Concentratie in Lucht (TCL) als genoemd in het Besluit kwaliteit leefomgeving. Degelijke specifieke zaken dienen op grond van bovenstaande eis te worden uitgevoerd.

Voor de uitvoering van veldwerk in het kader van monsterneming wordt tevens verwezen naar paragraaf 3.3 van dit protocol.

6.4 Verslaglegging

Eis 6.26 Bijhouden logboek tijdens de projectuitvoering			
Toepassing:	☒ graven in de bodem (onder de Omgevingswet)	☒ saneren van de bodem (onder de Omgevingswet)	☒ uitvoeren bodemsanering (onder het overgangsrecht)
<p>De certificaathouder registreert voor zover relevant in het project in een logboek de volgende zaken:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Aanwezigheidsmomenten van de milieukundige begeleider op de locatie; - Afspraken tussen de certificaathouder en aannemer (voor zover deze afwijken van de gemaakte werkafspraken / het mandaat); - Specifieke afspraken tussen de certificaathouder en bevoegd gezag (inclusief de afspraken en akkoorden op de wijzigingen); - Afspraken tussen de milieukundige begeleider en projectleider (voor zover deze afwijken van de gemaakte werkafspraken / het mandaat); - Resultaten van uitgevoerd onderzoek in het kader van de controle op naleving van voor het graven in of saneren van de bodem geformuleerde uitgangspunten in het MKB-plan; - Omschrijving en resultaten van periodieke meetgegevens (zoals bemonsteringen en laagdikte bepalingen) en visuele waarnemingen; - Bevindingen van de controle of het resultaat van het saneren van de bodem overeenkomt met de gestelde doelen en uitgangspunten zoals vastgelegd het uitvoeringsplan; - De aanwezigheid van eventuele restverontreinigingen in de bodem (indien relevant); - Alle wijzigingen ten opzichte van de van toepassing zijnde uitgangspunten, alsmede wijzigingen ten opzichte van gemaakte afspraken en planningen; - Bijzonderheden, afwijkende situaties tijdens het graven in of saneren van de bodem en calamiteiten, eventueel ondersteund met foto's; - Eventuele (onvoorziene) negatieve effecten van het graven in of saneren van de bodem op het omgeving en het milieu. <p>Het logboek moet aanwezig zijn op de locatie tijdens de uitvoering van het project.</p>			
Locatie uitvoering:	☐ op afstand / kantoor	☒ in het veld / op locatie	☐ nader te bepalen
Verantwoordelijke:	☐ projectleider	☒ MKB-er	
Type taak	☒ verplicht (in ieder project)	☐ soms verplicht (situationeel)	
Aard MKB	☒ processturing	☐ verificatie	

Het logboek en de registraties moeten aan het einde van de werkdag actueel bijgewerkt worden in verband met eventuele onvoorziene en onverwachtse overdracht.

Het uitgangspunt is dat het logboek op locatie tijdens de uitvoering is in te zien en dat het door de milieukundig begeleider kan worden bijgewerkt. Het logboek mag zowel fysiek als digitaal (online) aanwezig zijn. In geval van een fysiek logboek (papierensversie, schrift, dagboek of formulieren) betekent dit dat de fysieke versie op het werk aanwezig moet zijn, ook op de momenten dat de milieukundig begeleider niet aanwezig is (buiten de kritische momenten). In geval van een digitaal logboek betekent dit dat het logboek tijdens de uitvoering minimaal moet kunnen worden ingezien (leesrechten) en dat de milieukundig begeleider het logboek kan aanpassen (schrijfrechten).

Eis 6.27 Opstellen evaluatieverslag processturing bij graven			
Toepassing:	☒ graven in de bodem (onder de Omgevingswet)	☐ saneren van de bodem (onder de Omgevingswet)	☐ uitvoeren bodemsanering (onder het overgangsrecht)
<p>Op grond van de gegevens uit het logboek van de certificaathouder BRL SIKB 7000 en het eigen logboek stelt de certificaathouder binnen de met de opdrachtgever overeengekomen termijn een evaluatieverslag op. Dit evaluatieverslag moet zodanig worden opgesteld dat dit voldoende gegevens en bescheiden oplevert om te voldoen aan de informatieplicht na het beëindigen van de activiteit. Het evaluatieverslag gaat minimaal in op:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Data waarop de werkzaamheden zijn uitgevoerd; - De aanduiding van de uitgevoerde ontgraving op een kaart en een dwarsprofiel; - De volumes van de ontgraven en afgevoerde grondstromen; - De bestemming van afgevoerde grond; - Geconstateerde significante afwijkingen ten opzichte van het Bal de melding op grond van het Bal; - Geconstateerde afwijkingen ten opzichte van relevante / van toepassing zijnde beoordelingsrichtlijn en / of bijbehorende protocollen; - Tijdens de uitvoering gemaakte afspraken over wijzigingen of afwijkingen met de certificaathouder BRL SIKB 7000 en / of het bevoegd gezag; - Bijzondere omstandigheden die zich hebben voorgedaan. 			
Locatie uitvoering:	☒ op afstand / kantoor	☐ in het veld / op locatie	☐ nader te bepalen
Verantwoordelijke:	☒ projectleider	☐ MKB-er	
Type taak	☒ verplicht (in ieder project)	☐ soms verplicht (situationeel)	
Aard MKB	☒ processturing	☐ verificatie	

Bij het opstellen van het evaluatieverslag houdt de certificaathouder rekening met de termijnen voor het verstrekken van gegevens en bescheiden bij het beëindigen van de activiteit. De termijn voor het verstrekken van de gegevens aan het bevoegd gezag zoals genoemd in het Bal is in geval van graven in de bodem met een kwaliteit boven de interventiewaarde bodemkwaliteit vijf werkdagen na beëindigen activiteit.

Eis 6.28a Opstellen evaluatieverslag processturing bij saneren (onder Ow)			
Toepassing:	☐ graven in de bodem (onder de Omgevingswet)	☒ saneren van de bodem (onder de Omgevingswet)	☐ uitvoeren bodemsanering (onder het overgangsrecht)
<p>De certificaathouder stelt een evaluatieverslag op dat de opdrachtgever en / of initiatiefnemer in staat stelt te toetsen of het graven in of saneren van de bodem conform het Bal en de melding aan het bevoegd gezag is uitgevoerd en of aan de doelstelling van het graven in of saneren van de bodem is voldaan. Het verslag bevat ten minste een beschrijving van de milieubelastende activiteit en eventuele wijzigingen en moet voldoende gegevens en bescheiden opleveren om te voldoen aan de informatieplicht na het beëindigen van de activiteit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - De gekozen (sanerings)aanpak; - De uitgevoerde werkzaamheden door de aannemer en afwijkingen ten opzichte van het Bal en de melding; - De uitgevoerde taken van de milieukundige begeleiding en resultaten hiervan; - Data waarop de werkzaamheden zijn uitgevoerd; - De aanduiding van de uitgevoerde ontgraving op een kaart en een dwarsprofiel; - De volumes / hoeveelheden van de ontgraven en afgevoerde grondstromen; - De bestemming van afgevoerde grond; - De locatie, kwaliteit en volumes / hoeveelheden van aangevoerde en toegepaste grond en bouwstoffen - Geconstateerde significante afwijkingen ten opzichte van het Bal en de melding; - Geconstateerde afwijkingen ten opzichte van relevante / van toepassing zijnde beoordelingsrichtlijn en / of bijbehorende protocollen; - Tijdens de uitvoering gemaakte afspraken over wijzigingen of afwijkingen met de certificaathouder BRL SIKB 7000 en / of het bevoegd gezag; - Aanwezigheidsmomenten van de milieukundige begeleider op de locatie; - De bijzondere omstandigheden die zich hebben voorgedaan; - De vermelding van een aanduiding van de uitgevoerde saneringsactiviteiten op een kaart en dwarsprofiel. 			

Eis 6.28a Opstellen evaluatieverslag processturing bij saneren (onder Ow)			
Locatie uitvoering:	☒ op afstand / kantoor	☐ in het veld / op locatie	☐ nader te bepalen
Verantwoordelijke:	☒ projectleider	☐ MKB-er	
Type taak	☒ verplicht (in ieder project)	☐ soms verplicht (situationeel)	
Aard MKB	☒ processturing	☐ verificatie	

Door middel van het evaluatieverslag processturing vindt overdracht plaats van de verzamelde gegevens aan de opdrachtgever, of – afhankelijk van de opdracht – rechtstreeks aan de partij die milieukundige verificatie verricht. Dit evaluatieverslag is een verantwoording van de uitgevoerde werkzaamheden en speelt een rol tussen opdrachtgever en certificaathouder. Het evaluatieverslag over de milieukundige processturing wordt opgesteld door het bedrijf dat de milieukundige processturing heeft uitgevoerd overeenkomstig de eisen in het Bal. De gegevens betreffen zelf verzamelde gegevens en door de opdrachtgever en/of aannemer aan te leveren gegevens (zoals vrachtbonnen van afgevoerde grond en gegevens uit het logboek).

Bij het opstellen van het evaluatieverslag houdt de certificaathouder rekening met de termijnen voor het verstrekken van gegevens en bescheiden bij het beëindigen van de activiteit. De termijn voor het verstrekken van de gegevens aan het bevoegd gezag, in geval van saneren van de bodem onder de Omgevingswet is vier weken na beëindigen activiteit.

Eis 6.28b Opstellen evaluatieverslag processturing bij saneren (overgangsrecht)			
Toepassing:	☐ graven in de bodem (onder de Omgevingswet)	☐ saneren van de bodem (onder de Omgevingswet)	☒ uitvoeren bodemsanering (onder het overgangsrecht)
<p>De certificaathouder stelt een evaluatieverslag op dat de opdrachtgever en / of initiatiefnemer in staat stelt te toetsen of het graven in of saneren van de bodem conform het MKB-plan is uitgevoerd en of aan de doelstelling van het graven in of saneren van de bodem is voldaan. Het verslag bevat ten minste een beschrijving van de milieubelastende activiteit en eventuele wijzigingen en moet voldoen aan de specifieke eisen die de regelgeving of het bevoegd gezag aan het verslag stellen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - De gekozen (sanerings)aanpak; - De uitgevoerde werkzaamheden door de aannemer en afwijkingen ten opzichte van de Bus-melding of het saneringsplan en het MKB-plan; - De uitgevoerde taken van de milieukundige begeleiding en resultaten hiervan; - De afwijkingen ten opzichte van het saneringsplan en beschikking op het saneringsplan of melding op grond van het Bus; - De vermelding van een aanduiding van de uitgevoerde ontgraving op een kaart en dwarsprofiel; - De bestemming van grond die niet is teruggeplaatst; - De locatie, aard, kwaliteit en hoeveelheid aangebrachte grond; - De bijzondere omstandigheden die zich hebben voorgedaan. <p>In geval van een melding op grond van het Bus kan worden volstaan met het invullen van het formulier voor de Bus-evaluatie. In dat geval vervalt deze eis.</p>			
Locatie uitvoering:	☒ op afstand / kantoor	☐ in het veld / op locatie	☐ nader te bepalen
Verantwoordelijke:	☒ projectleider	☐ MKB-er	
Type taak	☒ verplicht (in ieder project)	☐ soms verplicht (situationeel)	
Aard MKB	☒ processturing	☐ verificatie	

Door middel van het evaluatieverslag processturing vindt overdracht plaats van de verzamelde gegevens aan de opdrachtgever, of – afhankelijk van de opdracht – rechtstreeks aan de partij die milieukundige verificatie verricht. Dit evaluatieverslag is een verantwoording van de uitgevoerde

werkzaamheden en speelt een rol tussen opdrachtgever en certificaathouder. Het evaluatieverslag over de milieukundige processturing wordt opgesteld door het bedrijf dat de milieukundige processturing heeft uitgevoerd overeenkomstig de eisen in de Wbb of het Bus. De gegevens betreffen zelf verzamelde gegevens en door de opdrachtgever en/of aannemer aan te leveren gegevens (zoals vrachtbonnen van afgevoerde grond en gegevens uit het logboek).

Bij het opstellen van het evaluatieverslag houdt de certificaathouder rekening met de termijnen voor het indienen van het evaluatieverslag. De termijn wordt bepaald in de beschikking op het saneringsplan of de rijksregels in het Bus.

Eis 6.29 Verslaglegging verificatie			
Toepassing:	☐ graven in de bodem (onder de Omgevingswet)	☒ saneren van de bodem (onder de Omgevingswet)	☒ uitvoeren bodemsanering (onder het overgangsrecht)
<p>De certificaathouder stelt een evaluatieverslag op om de opdrachtgever en het bevoegd gezag te informeren conform de eisen in het Bal of in geval van overgangsrecht het saneringsplan of de Bus-melding. Het verslag bevat ten minste een beschrijving van:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het type project met betrekking tot graven in of saneren van de bodem; - In dit verslag en de bijbehorende bijlagen verwerkt de milieukundige verificatie de resultaten van de eindcontrole; - Visuele inspectie in geval van asbest, monsterneming, aantallen grepen en analyses van monsters en de locaties en locatiediepten, vastgelegd op tekeningen op schaal en/of aanmeettekeningen en de afwijkingen ten opzichte van het MKB-plan (verificatieplan); - De bevindingen ten aanzien van de eventuele afdeklaag; de dikte, de kwaliteit (op grond van een milieuverklaring bodemkwaliteit), eventueel de fysische samenstelling en locatie); - De bijzonderheden die in het veld zijn opgemerkt, vastgelegd op tekening en/of met foto's; - De bijzonderheden die in de administratie (zoals de weegbonnen) zijn opgemerkt. <p>In geval van een melding op grond van het Bus kan worden volstaan met het invullen van het formulier voor de Bus-evaluatie. In dat geval vervalt deze eis.</p>			
Locatie uitvoering:	☒ op afstand / kantoor	☐ in het veld / op locatie	☐ nader te bepalen
Verantwoordelijke:	☒ projectleider	☐ MKB-er	
Type taak	☐ verplicht (in ieder project)	☒ soms verplicht (situationeel)	
Aard MKB	☐ processturing	☒ verificatie	

Door middel van het evaluatieverslag vindt overdracht plaats van alle gegevens die tijdens het saneren van de bodem verzameld zijn aan de opdrachtgever. Dit rapport wordt opgesteld onder verantwoordelijkheid van de projectleider verificatie. Dit evaluatieverslag is een verantwoording of aan de beoogde doelstelling van het saneren is voldaan.

Opgemerkt wordt dat het evaluatieverslag bij de milieubelastende activiteit saneren conform het Bal binnen vier weken na het beëindigen van de activiteiten moet worden verstuurd aan het bevoegd gezag.

6.5 Taken bij nazorg (overgangsrecht)

Onder de Omgevingswet bestaat geen verplichting om een nazorgplan op te stellen. Vanuit het overgangsrecht kan wel milieukundig begeleiding in het kader van nazorg noodzakelijk zijn. Hierbij is de vereiste nazorg uit het – door het bevoegd gezag Wbb goedgekeurde – Nazorgplan of het Evaluatieverslag

Eis 6.30 Opstellen plan uitvoeren taken nazorg			
Toepassing:	☐ graven in de bodem (onder de Omgevingswet)	☐ saneren van de bodem (onder de Omgevingswet)	☒ uitvoeren bodemsanering (onder het overgangsrecht)
De certificaathouder beschrijft in geval van overgangsrecht de benodigde taken voor nazorg (op basis van en ter invulling van het saneringsplan, nazorgplan of evaluatieverslag). De certificaathouder toont aan dat afstemming met het bevoegd gezag en de opdrachtgever is over de inhoud van dit plan. Het plan is vormvrij. In het geval er door of namens de initiatiefnemer reeds een plan is opgesteld kan de tekst (of delen daaruit) worden overgenomen of naar worden verwezen, al dan niet met een aanvulling voor een benodigde concrete invulling.			
Locatie uitvoering:	☒ op afstand / kantoor	☐ in het veld / op locatie	☐ nader te bepalen
Verantwoordelijke:	☒ projectleider	☐ MKB-er	
Type taak	☐ verplicht (in ieder project)	☒ soms verplicht (situationeel)	
Aard MKB	☒ processturing	☒ verificatie	

Opgemerkt wordt dat bovenstaande eis betrekking heeft op de wijze waarop invulling wordt gegeven aan de nazorg (op grond van het nazorgplan). Met 'Opstellen plan uitvoeren taken nazorg' wordt niet bedoeld het opstellen van een nazorgplan (dit valt buiten de reikwijdte van dit protocol).

Eis 6.31 Omgaan met wijzigingen bij nazorg			
Toepassing:	☐ graven in de bodem (onder de Omgevingswet)	☐ saneren van de bodem (onder de Omgevingswet)	☒ uitvoeren bodemsanering (onder het overgangsrecht)
De certificaathouder controleert of bij de uitvoering van de nazorg inhoudelijke wijzigingen optreden / zijn opgetreden ten opzichte van (de beschikking) op het saneringsplan, het nazorgplan of het evaluatieverslag. Bij het opstellen van het plan voor de uitvoering van de taken voor de nazorg (voorgaande eis) beoordeelt de certificaathouder ook de gevolgen van deze wijzigingen voor de nazorg. Afhankelijk van de gevolgen zijn de volgende vervolgstappen nodig:			
<ul style="list-style-type: none"> - Wijzigingen die alleen aanpassing van het nazorgprogramma vereisen: De milieukundig begeleider legt deze wijzigingen vast in het logboek en hij rapporteert deze in het nazorgstatusrapport. Ook voert hij de eventuele noodzakelijke wijzigingen door in het nazorgprogramma. Het aangepast nazorgprogramma wordt gebruikt voor de eerstvolgende nazorgactiviteiten. - Wijzigingen die vereisen dat het nazorgplan wordt aangepast: Dergelijke wijzigingen legt de milieukundig begeleider vast in het logboek en hij rapporteert ze in het nazorgstatusrapport. In de melding wijziging worden voorstellen voor aanpassing van het nazorgplan ter goedkeuring voorgelegd aan het bevoegd gezag. - Wijzigingen die aanvullende sanerende maatregelen vereisen of haalbaar maken: Dergelijke wijzigingen legt de milieukundig begeleider vast in het logboek en hij rapporteert ze in het nazorgstatusrapport. 			
In de melding wijziging worden voorstellen voor aanvullende saneringsmaatregelen in een saneringsplan ter goedkeuring voorgelegd aan het bevoegd gezag. Deze maatregelen kunnen noodzakelijk zijn om de kwaliteit van de bodem blijvend in stand te houden of ze kunnen worden toegepast om de nazorg eindig te maken.			
De milieukundig begeleiding legt genoemde wijzigingen verplicht vast in het logboek en hij meldt ze in de nazorgstatusrapportage aan de opdrachtgever.			
Locatie uitvoering:	☒ op afstand / kantoor	☐ in het veld / op locatie	☐ nader te bepalen
Verantwoordelijke:	☒ projectleider	☐ MKB-er	
Type taak	☐ verplicht (in ieder project)	☒ soms verplicht (situationeel)	
Aard MKB	☒ processturing	☒ verificatie	

Wijzigingen als bedoeld in de eis hierboven kunnen zijn:

- De beschermende, monitorings- of controlerende methoden zijn niet toereikend.
- De levensduur van voorzieningen en/of technische maatregelen blijkt korter of langer dan voorzien of er is sprake van beschadiging door ingrepen van derden, wat resulteert in vroegtijdige vervanging of onderhoud van systeemonderdelen;
- Niet naleven van gebruiksbeperkingen op of buiten de locatie (wat inbreuk heeft op de status van de nazorg);
- Zichtbare functiewijziging op of in de omgeving van de locatie.

In geval van wijzigingen adviseert de milieukundig begeleiding de opdrachtgever over de volgende punten:

- Treden er (tijdelijke) wijzigingen op ten opzichte van de beschikking op het nazorgplan, vergunningen en/of ontheffingen of dreigen deze op te treden?
- Is het voor de wijziging noodzakelijk een nieuw nazorgplan op te stellen, of een nieuwe beschikking aan te vragen?
- Is het voor de wijziging noodzakelijk een aanpassing in het bestemmingsplan voor te stellen?
- Is er sprake van een wijziging ten opzichte van de beschikking in het belang van derden (zoals omwonenden etc.)?

De milieukundige begeleiding verwijst daarbij in het logboek naar de rapportage en de datum waarop de melding wijziging aan de opdrachtgever is aangeboden.

Eis 6.32 Uitvoeren taken nazorg			
Toepassing:	☐ graven in de bodem (onder de Omgevingswet)	☐ saneren van de bodem (onder de Omgevingswet)	☒ uitvoeren bodemsanering (onder het overgangsrecht)
De certificaathouder voert de taken die betrekking hebben op nazorg uit conform het nazorgplan en / of het saneringsplan en / of het evaluatieverslag en de beschikking van het bevoegd gezag en de voorgaande eis.			
Locatie uitvoering:	☐ op afstand / kantoor	☐ in het veld / op locatie	☒ nader te bepalen
Verantwoordelijke:	☐ projectleider		☒ MKB-er
Type taak	☐ verplicht (in ieder project)		☒ soms verplicht (situationeel)
Aard MKB	☒ processturing		☒ verificatie

Eis 6.33 Opstellen nazorg statusrapport			
Toepassing:	☐ graven in de bodem (onder de Omgevingswet)	☐ saneren van de bodem (onder de Omgevingswet)	☒ uitvoeren bodemsanering (onder het overgangsrecht)
De certificaathouder stelt een nazorgstatusrapport op. Door middel van het nazorgstatusrapport vindt de overdracht plaats van de verzamelde gegevens aan de opdrachtgever. Op basis van deze resultaten van de periodieke controles beschrijft de milieukundige verificatie de status van de nazorg. Daarnaast neemt de milieukundige verificatie in het nazorgstatusrapport (voor zover van toepassing) aanbevelingen op voor: <ul style="list-style-type: none"> - Aanpassing van het nazorgplan; - Aanvullende saneringsmaatregelen; - Beëindiging van de nazorg. Deze aanbevelingen worden in het nazorgevaluatieverslag verder uitgewerkt. 			
Locatie uitvoering:	☒ op afstand / kantoor	☐ in het veld / op locatie	☐ nader te bepalen
Verantwoordelijke:	☒ projectleider		☐ MKB-er
Type taak	☐ verplicht (in ieder project)		☒ soms verplicht (situationeel)
Aard MKB	☒ processturing		☒ verificatie

Door middel van het nazorgstatusrapport vindt overdracht plaats van de verzamelde gegevens aan de opdrachtgever. De nazorgstatusrapportage is vormvrij en de inhoud van het rapport moet worden aangepast aan de gekozen nazorgtechnieken en de relevante parameters.

De administratieve aspecten die in de beschikking zijn voorgeschreven, worden ingevuld in de rapportage (indien niet in het meldingsformulier vermeld). Dit betekent dat de rapportage in de meeste gevallen ook moet voldoen aan de standaard voor de gegevens die moeten worden verstrekt in het kader van de landelijke beleidsmonitoring nazorg.

Eis 6.34 Opstellen evaluatieverslag nazorg			
Toepassing:	☐ graven in de bodem (onder de Omgevingswet)	☐ saneren van de bodem (onder de Omgevingswet)	☒ uitvoeren bodemsanering (onder het overgangsrecht)
De certificaathouder stelt een evaluatieverslag op van de nazorg op het moment dat de nazorg wordt beëindigd zonder dat aanvullende sanerende maatregelen worden uitgevoerd. Het evaluatieverslag informeert de opdrachtgever en stelt het bevoegd gezag in staat te toetsen of de nazorg conform het plan is uitgevoerd en of aan de doelstelling van de nazorg is voldaan.			
Locatie uitvoering:	☒ op afstand / kantoor	☐ in het veld / op locatie	☐ nader te bepalen
Verantwoordelijke:	☒ projectleider		☐ MKB-er
Type taak	☐ verplicht (in ieder project)		☒ soms verplicht (situationeel)
Aard MKB	☐ processturing		☒ verificatie

Als de nazorg wordt beëindigd zonder dat aanvullende sanerende maatregelen worden uitgevoerd, dan vindt door middel van het nazorgevaluatieverslag overdracht plaats van de verzamelde gegevens aan de opdrachtgever. Deze rapportage wordt ter goedkeuring voorgelegd aan het bevoegd gezag.

De milieukundige verificatie stelt op basis van de nazorgstatusrapportage, het nazorgplan en gegevens van de verificatie het nazorgevaluatieverslag op. Daarnaast verwerkt de milieukundig begeleider verificatie de resultaten van de eindcontroles, zoals bijvoorbeeld:

- Monsterneming, metingen en controles met, indien van toepassing, locaties en diepten,
- vastgelegd op tekeningen op schaal en/of aanmeettekeningen;
- Beoordeling van de analyse-, controle- en/of meetresultaten;
- Bijzonderheden die in het veld of in de administratie zijn opgemerkt, vastgelegd op tekening en/of
- met foto's;
- Onderbouwd voorstel voor beëindiging van de nazorg op basis van de resultaten van het verloop
- van de uitgevoerde nazorg.

De administratieve aspecten die in de beschikking zijn voorgeschreven, worden ingevuld in de rapportage (indien niet in het meldingsformulier vermeld). Dit betekent dat de rapportage in de meeste gevallen ook moet voldoen aan de standaard voor de gegevens die moeten worden verstrekt in het kader van de landelijke beleidsmonitoring nazorg.

De nazorg kan ook worden beëindigd na uitvoering van aanvullende sanerende maatregelen. Uit het verslag van de sanering moet blijken of inderdaad sprake is van een nazorgloze situatie.

6.6 Taken bij tijdelijke uitname

Indien een project uitsluitend bestaat uit het uitnemen van grond uit de bodem om die vervolgens in hetzelfde ontgravingsprofiel onder dezelfde omstandigheden en zonder te zijn bewerkt weer terug te brengen in de bodem is er sprake van tijdelijke uitname en gelden de eisen bij tijdelijke uitname. De eisen voor milieukundige begeleiding van tijdelijke uitname zijn specifiek gericht op graven in de bodem waarbij de grond weer wordt teruggeplaatst.

Milieukundige begeleiding bij tijdelijke uitname kan worden uitgevoerd onder zowel een erkenning voor protocol 6005 als een erkenning voor 6007. De eisen aan de uitvoering van milieukundige begeleiding van tijdelijke uitname zijn separaat beschreven in hoofdstuk 5 van protocol 6007. Deze eisen maken ook deel uit van dit protocol ('Milieukundige begeleiding van graven in de bodem en saneren van de bodem', protocol 6005), maar zijn niet specifiek in dit protocol opgenomen. In het geval de milieukundige begeleiding van tijdelijke uitname wordt uitgevoerd onder protocol 6005 dan vervallen de eisen uit hoofdstukken 6, 7 en 8 van dit protocol en gelden daarvoor in de plaats uitsluitend de eisen als genoemd in hoofdstuk 5 van protocol 6007.

7 Monsterneming, -behandeling en -identificatie

In geval van monsterneming en conservering van de monsters gelden de eisen uit dit hoofdstuk. Hierbij geldt dat:

- de eisen verplicht zijn bij monsterneming in het kader van milieukundige verificatie;
- de eisen verplicht zijn bij monsterneming in het kader van processturing in het geval deze op enigerlei wijze onderdeel (gaan) uitmaken van de milieukundige verificatie;
- de eisen verplicht zijn bij monsterneming in het geval de analyseresultaten worden gebruikt voor het overleggen van gegevens en bescheiden aan het bevoegd gezag of besluitvorming door het bevoegd gezag), anders dan het evaluatieverslag.

Opgemerkt wordt dat deze eisen ook van toepassing kunnen zijn voor andere doeleinden die buiten de scope van dit protocol vallen. Hierbij kan worden gedacht aan monsterneming ten behoeve van onderzoek dat alleen nodig is voor de acceptatie van vrijkomende grond bij een verwerker.

De eisen zijn aangemerkt als “soms verplicht” omdat monsternaming niet in ieder project voorkomt of hoeft voor te komen.

7.1 Monsterneming

Voor de uitvoering van veldwerk in het kader van de monsterneming wordt tevens verwezen naar paragraaf 3.3 van dit protocol.

Eis 7.1 Bemonstering grond				
Toepassing:	☐ graven in de bodem (onder de Omgevingswet)	☒ saneren van de bodem (onder de Omgevingswet)	☒ uitvoeren bodemsanering (onder het overgangsrecht)	
De certificaathouder voert monsterneming van grond uit conform de technische uitvoeringseisen van protocol 2001 en protocol 2018 (in geval van een asbestverdachte of asbestverontreinigde bodem) en het MKB-plan.				
Locatie uitvoering:	☐ op afstand / kantoor	☒ in het veld / op locatie	☐ nader te bepalen	
Verantwoordelijke:	☐ projectleider	☒ MKB-er		
Type taak	☐ verplicht (in ieder project)	☒ soms verplicht (situationeel)		
Aard MKB	☒ processturing	☒ verificatie		
Projectfase	☐ verwerving	☐ voorbereiding	☒ uitvoering	☐ verslaglegging

Eis 7.1 is primair bedoeld voor bemonstering van putbodems en putwanden maar geldt ook voor andersoortige bemonstering van grond in het kader van processturing (bijvoorbeeld bodemonderzoek voor aanvullende afperking van (rest)verontreiniging).

Eis 7.2 Bemonstering grondwater				
Toepassing:	☐ graven in de bodem (onder de Omgevingswet)	☒ saneren van de bodem (onder de Omgevingswet)	☒ uitvoeren bodemsanering (onder het overgangsrecht)	
De certificaathouder voert monsterneming van grondwatermonsters uit conform de technische uitvoeringseisen van protocol 2002 en het MKB-plan. De certificaathouder voert het plaatsen van peilbuizen ten behoeve van monsternaming van het grondwater uit conform de technische uitvoeringseisen van protocol 2001 en het MKB-plan.				
Locatie uitvoering:	☐ op afstand / kantoor	☒ in het veld / op locatie	☐ nader te bepalen	
Verantwoordelijke:	☐ projectleider	☒ MKB-er		

Eis 7.2 Bemonstering grondwater				
Type taak	☐ verplicht (in ieder project)	☒ soms verplicht (situationeel)		
Aard MKB	☒ processturing	☒ verificatie		
Projectfase	☐ verwerving	☐ voorbereiding	☒ uitvoering	☐ verslaglegging

Eis 7.3 Bemonstering van lucht				
Toepassing:	☐ graven in de bodem (onder de Omgevingswet)	☒ saneren van de bodem (onder de Omgevingswet)	☒ uitvoeren bodemsanering (onder het overgangsrecht)	
De certificaathouder voert monsterneming van (bodem)lucht uit volgens hetgeen in het MKB-plan hierover is beschreven. Indien het MKB-plan hierin niet voorziet stemt de certificaathouder de werkwijze aantoonbaar af met de opdrachtgever en legt de gevolgde werkwijze vast in het logboek.				
Locatie uitvoering:	☐ op afstand / kantoor	☒ in het veld / op locatie	☐ nader te bepalen	
Verantwoordelijke:	☐ projectleider	☒ MKB-er		
Type taak	☐ verplicht (in ieder project)	☒ soms verplicht (situationeel)		
Aard MKB	☒ processturing	☒ verificatie		
Projectfase	☐ verwerving	☐ voorbereiding	☒ uitvoering	☐ verslaglegging

Voor de monsterneming van (bodem)lucht zijn in dit protocol geen specifieke voorschriften opgenomen. Gevolgde werkwijzen en gehanteerde protocollen worden vastgelegd, met een motivatie waarom die zijn gehanteerd. Naast afstemming met opdrachtgever is in veel gevallen ook afstemming met bevoegd gezag noodzakelijk. Voorkomen moet worden dat de methode niet wordt geaccepteerd of betrouwbaar wordt geacht door bevoegd gezag.

Eis 7.4 Bemonstering overig				
Toepassing:	☒ graven in de bodem (onder de Omgevingswet)	☒ saneren van de bodem (onder de Omgevingswet)	☒ uitvoeren bodemsanering (onder het overgangsrecht)	
De certificaathouder voert monsterneming van overige matrices indien dit vanuit milieuhygiënisch oogpunt nodig of relevant is bij de activiteiten, zoals bijvoorbeeld afvalwater, conform het MKB-plan. De certificaathouder stemt de werkwijze voorafgaande aan de bemonstering aantoonbaar af met de opdrachtgever en legt de gevolgde werkwijze vast in het logboek.				
Locatie uitvoering:	☐ op afstand / kantoor	☒ in het veld / op locatie	☐ nader te bepalen	
Verantwoordelijke:	☐ projectleider	☒ MKB-er		
Type taak	☐ verplicht (in ieder project)	☒ soms verplicht (situationeel)		
Aard MKB	☒ processturing	☒ verificatie		
Projectfase	☐ verwerving	☐ voorbereiding	☒ uitvoering	☐ verslaglegging

7.2 Identificatie

Voor identificatie en / of codering van genomen monsters gelden de volgende eisen.

Eis 7.5 Monster-identificatie grondmonsters, grondwatermonsters en algemeen			
Toepassing:	☒ graven in de bodem (onder de Omgevingswet)	☒ saneren van de bodem (onder de Omgevingswet)	☒ uitvoeren bodemsanering (onder het overgangsrecht)
De certificaathouder voorziet monsters van een unieke monster-identificatiecode, waaruit ten minste de volgende gegevens eenduidig zijn te herleiden:			
<ul style="list-style-type: none"> - Projectnummer; - Locatieaanduiding (deellocatie / monstervak / monsternummer / monsternemingspunt); - Monsterdiepte ten opzichte van een bekend referentievlak; - Datum monsterneming; - Naam monsternemer; - Uniek kenmerk. 			
Locatie uitvoering:	☐ op afstand / kantoor	☒ in het veld / op locatie	☐ nader te bepalen
Verantwoordelijke:	☐ projectleider		☒ MKB-er
Type taak	☒ verplicht (in ieder project)		☐ soms verplicht (situationeel)
Aard MKB	☒ processturing		☒ verificatie
Projectfase	☐ verwerving	☐ voorbereiding	☒ uitvoering ☐ verslaglegging

Eis 7.6 Herleidbaarheid analysesresultaten			
Toepassing:	☒ graven in de bodem (onder de Omgevingswet)	☒ saneren van de bodem (onder de Omgevingswet)	☒ uitvoeren bodemsanering (onder het overgangsrecht)
De certificaathouder draagt zorg voor een relatie tussen de analysesresultaten en de unieke monster-identificatiecode. De relatie is eenduidig en herleidbaar voor derden.			
Locatie uitvoering:	☒ op afstand / kantoor	☐ in het veld / op locatie	☐ nader te bepalen
Verantwoordelijke:	☒ projectleider		☐ MKB-er
Type taak	☒ verplicht (in ieder project)		☐ soms verplicht (situationeel)
Aard MKB	☒ processturing		☒ verificatie
Projectfase	☐ verwerving	☐ voorbereiding	☒ uitvoering ☐ verslaglegging

Met eis 7.6 wordt beoogd dat de analysesresultaten kunnen worden herleid tot een bodemlaag, monstervak, putbodem of -wand of soortgelijke ruimtelijke eenheid.

7.3 Monsteropslag en -overdracht

Voor de opslag en overdracht van genomen monsters gelden de volgende eis.

Eis 7.7 Opslag, overdracht en transport van monsters					
Toepassing:	☒ graven in de bodem (onder de Omgevingswet)	☒ saneren van de bodem (onder de Omgevingswet)	☒ uitvoeren bodemsanering (onder het overgangsrecht)		
De certificaathouder draagt zorg voor de opslag en conditionering van de monsters tijdens het transport en overdracht aan het laboratorium conform het bepaalde in de protocollen onder de onder BRL SIKB 2000 en indien van toepassing BRL SIKB 1000 en BRL 9335.					
Locatie uitvoering:	☐ op afstand / kantoor	☒ in het veld / op locatie	☐ nader te bepalen		
Verantwoordelijke:	☐ projectleider	☒ MKB-er			
Type taak	☒ verplicht (in ieder project)	☐ soms verplicht (situationeel)			
Aard MKB	☒ processturing	☒ verificatie			
Projectfase	☐ verwerving	☐ voorbereiding	☒ uitvoering	☐ verslaglegging	

8 Omgaan met wijzigingen

Voor en / of tijdens de uitvoering van het graven in of saneren van de bodem kunnen omstandigheden en randvoorwaarden wijzigen. De wijzigingen kunnen van invloed zijn op de in te zetten maatregelen om potentiële ongewenste gebeurtenissen bij het graven in en saneren van de bodem, en daarmee op het takenpakket van de certificaathouder.

Eis 8.1 Nagaan beleid van bevoegd gezag omtrent wijzigingen					
Toepassing:	☒ graven in de bodem (onder de Omgevingswet)	☒ saneren van de bodem (onder de Omgevingswet)	☒ uitvoeren bodemsanering (onder het overgangsrecht)		
De certificaathouder stelt zich op de hoogte van het beleid en/of de eisen van het bevoegd gezag met betrekking tot het omgaan met wijzigingen.					
Locatie uitvoering:	☒ op afstand / kantoor	☐ in het veld / op locatie	☐ nader te bepalen		
Verantwoordelijke:	☒ projectleider		☐ MKB-er		
Type taak	☒ verplicht (in ieder project)		☐ soms verplicht (situationeel)		
Aard MKB	☒ processturing		☒ verificatie		
Projectfase	☐ verwerving	☒ voorbereiding	☐ uitvoering	☐ verslaglegging	

Samen met de verplichtingen uit het Bal voor het doorgeven van wijzigingen ten opzichte van de melding en de aangeleverde gegevens en bescheiden (vooraf) vormt het beleid van het bevoegd gezag het uitgangspunt voor het melden van wijzigingen. In geval van overgangsrecht kan een bevoegd gezag Wbb andere uitgangspunten eisen aan het doorgeven van wijzigingen stellen.

Eis 8.2a Melden wijzigingen					
Toepassing:	☒ graven in de bodem (onder de Omgevingswet)	☒ saneren van de bodem (onder de Omgevingswet)	☐ uitvoeren bodemsanering (onder het overgangsrecht)		
Wanneer een wijziging ten opzichte van de melding in het kader van het Bal, het Uitvoeringsplan van de aannemer en / of het MKB-plan van de certificaathouder wordt geconstateerd, meldt de certificaathouder deze onverwijld bij de opdrachtgever. De certificaathouder vergewist zich ervan dat de opdrachtgever de wijziging aan bevoegd gezag meldt, tenzij de certificaathouder is gemandateerd om deze melding bij bevoegd gezag te doen. In dat geval meldt de certificaathouder de wijziging aan bevoegd gezag en opdrachtgever. Indien de melding van wijziging niet binnen twee werkdagen na het ontstaan of optreden van de afwijking aan bevoegd gezag is gemeld, legt de certificaathouder het deel van werkzaamheden waarop de wijziging betrekking heeft stil. De werkzaamheden worden pas hervat als de certificaathouder zich ervan heeft vergewist dat de melding aan bevoegd gezag heeft plaatsgevonden.					
Locatie uitvoering:	☒ op afstand / kantoor	☒ in het veld / op locatie	☐ nader te bepalen		
Verantwoordelijke:	☒ projectleider		☒ MKB-er		
Type taak	☒ verplicht (in ieder project)		☐ soms verplicht (situationeel)		
Aard MKB	☒ processturing		☐ verificatie		
Projectfase	☐ verwerving	☐ voorbereiding	☒ uitvoering	☐ verslaglegging	

Eis 8.2b Melden wijzigingen			
Toepassing:	☐ graven in de bodem (onder de Omgevingswet)	☐ saneren van de bodem (onder de Omgevingswet)	☒ uitvoeren bodemsanering (onder het overgangsrecht)
<p>Wanneer een wijziging ten opzichte van de melding in het kader van het Bus, het saneringsplan, het Uitvoeringsplan van de aannemer en / of het MKB-plan van de certificaathouder wordt geconstateerd, meldt de certificaathouder deze onverwijld bij de opdrachtgever.</p> <p>De certificaathouder vergewist zich ervan dat de opdrachtgever de wijziging aan bevoegd gezag meldt, tenzij de certificaathouder is gemandateerd om deze melding bij bevoegd gezag te doen. In dat geval meldt de certificaathouder de wijziging aan bevoegd gezag en opdrachtgever.</p> <p>Indien de melding van wijziging niet binnen twee werkdagen na het ontstaan of optreden van de afwijking aan bevoegd gezag is gemeld, legt de certificaathouder het deel van werkzaamheden waarop de wijziging betrekking heeft stil. De werkzaamheden worden pas hervat als de certificaathouder zich ervan heeft vergewist dat de melding aan bevoegd gezag heeft plaatsgevonden.</p>			
Locatie uitvoering:	☒ op afstand / kantoor	☒ in het veld / op locatie	☐ nader te bepalen
Verantwoordelijke:	☒ projectleider	☒ MKB-er	
Type taak	☒ verplicht (in ieder project)	☐ soms verplicht (situationeel)	
Aard MKB	☒ processturing	☐ verificatie	
Projectfase	☐ verwerving	☐ voorbereiding	☒ uitvoering ☐ verslaglegging

Als bewijsmiddel voor de melding door opdrachtgever aan bevoegd gezag kunnen dienen:

- Een kopie van de melding door opdrachtgever aan bevoegd gezag (bijvoorbeeld via een cc van deze melding aan de certificaathouder);
- Een vastgelegde digitale of schriftelijke verklaring van de opdrachtgever dat hij deze melding heeft gedaan.

Het verdient de aanbeveling om bij het melden van een wijziging te adviseren hoe hiermee omgegaan kan worden, welke consequenties de afwijking heeft of hoe hieraan verdere invulling kan worden gegeven. Het afwachten van een akkoord is niet noodzakelijk binnen een meldingsystematiek.

Onder wijzigingen kan het volgende worden verstaan (niet-limitatief):

- De aard en/of omvang van de verontreiniging is anders dan verwacht. De wijziging is significant en kan van invloed zijn op de aanpak en het resultaat van het graven in en saneren van de bodem;
- Het graven in of saneren van de bodem duurt significant langer (of korter) dan verwacht;
- De uitvoeringswijze wordt aangepast;
- Een andere verwerkingsmethode voor de grond wordt gekozen;
- Het eindresultaat is anders dan de vastgelegde doelen.

Eis 8.3 Registratie wijzigingen				
Toepassing:	☒ graven in de bodem (onder de Omgevingswet)	☒ saneren van de bodem (onder de Omgevingswet)	☒ uitvoeren bodemsanering (onder het overgangsrecht)	
De certificaathouder registreert herleidbaar alle wijzigingen als bedoeld in de eisen 8.2 en 8.3 in het logboek of het projectdossier, inclusief ondernomen vervolgacties.				
Locatie uitvoering:	☒ op afstand / kantoor	☒ in het veld / op locatie	☐ nader te bepalen	
Verantwoordelijke:	☐ projectleider	☒ MKB-er		
Type taak	☒ verplicht (in ieder project)		☐ soms verplicht (situationeel)	
Aard MKB	☒ processturing		☒ verificatie	
Projectfase	☐ verwerving	☐ voorbereiding	☐ uitvoering	☒ verslaglegging

Bijlage 1 Eindbemonstering grond; putbodem en putwanden

Naar deze bijlage wordt verwezen in eis 6.21 en eis 6.22. Deze bijlage is normatief. De omschreven werkwijze met betrekking tot de bemonstering wordt gezien als een meest geschikte methode. Afwijken dient altijd te worden gemotiveerd in het verificatieplan (onderdeel van het MKB-plan).

Algemeen

De wijze van eindbemonstering is afhankelijk van de gekozen saneringsmethode en wordt vastgelegd in het MKB-plan. Het MKB-plan is gebaseerd op algemene regels uit het Bal of eventuele maatwerkregels en / of -voorschriften (die betrekking hebben op graven in de bodem met een kwaliteit boven de interventiewaarde of het saneren van de bodem). De hier beschreven methoden worden gehanteerd, tenzij met motivatie en instemming van het bevoegd gezag een andere werkwijze is vastgelegd in het MKB-plan. De milieukundig begeleider (verificatie) is verplicht de vastgelegde wijze van verificatie op te volgen.

In de meeste MKB-plannen wordt als hoofdlijn aangehouden dat bij een sanering de putbodems en putwanden worden gecontroleerd na ontgraving. Van deze hoofdlijn kan – met instemming van het bevoegd gezag – worden afgeweken, als de begrenzing van een verontreiniging samenvalt met een fysieke barrière in de bodem (bijvoorbeeld een damwand, fundering of watergang). Bij een damwand of een fundering worden afperkende of controlemonsters genomen aan de andere zijde van de damwand of de fundering.

Ook bij de sanering van niet-mobiele verontreiniging met isolatie (leeflaagsanering), of bij deelsaneringen waarbij de verontreiniging die in de bodem achterblijft goed is beschreven, kan vaak worden afgezien van bemonstering van putbodem of putwand. Bij mobiele verontreinigingen moet wel het grondwater worden gecontroleerd.

Verder kan worden afgezien van het bemonsteren van putbodem of putwanden of worden volstaan met een minder intensieve controle, als gekozen wordt voor een sanering van een mobiele verontreiniging waarin diverse handelingen elkaar opvolgen en waarbij de kern wordt ontgraven en de resterende verontreiniging door grondwateronttrekking wordt verwijderd.

Als wordt teruggesaneerd tot bepaalde contouren, dan is bemonstering van putwand en putbodem per definitie nodig.

Voor de beoordeling van de meetresultaten bij de besluitvorming of (het betreffende deel van) de sanering van de bodem kan worden gestopt, zie het de algemene regels uit het Bal en de eventuele afspraken die conform het geldende beleid hierover zijn gemaakt met het bevoegd gezag.

Eindbemonstering

Wat betreft eindbemonstering van grond zijn er vier typen verontreiniging: 1) vluchtig mobiel, 2) niet-vluchtig mobiel, 3) niet-mobiel en 4) asbest. Er is sprake van een mobiele verontreiniging als de concentratie in het grondwater de tussenwaarde overschrijdt.

- **Vluchtig mobiel:** Door in-situ-metingen wordt per oppervlakte-eenheid van putbodem en wanden (boven en onder de gemiddeld hoogste grondwaterstand) de meest kritische locatie vastgesteld. Hier wordt met een steekbus een grondmonster genomen, die niet wordt gemengd met andere grondmonsters.
- **Niet-vluchtig mobiel:** Putbodem en wanden worden bemonsterd met gutschteken. Vanwege de mogelijke verspreiding vindt hier een afzonderlijke bemonstering plaats boven en onder de gemiddeld hoogste grondwaterstand.
- **Niet-mobiel:** Na de ontgraving van niet-mobiele verontreinigingen worden putbodems en putwanden bemonsterd met minimaal 10 ondiepe gutschteken, die in het veld worden samengevoegd tot mengmonsters per oppervlakte-eenheid. Het grondwater hoeft vanwege de immobiliteit van de verontreiniging niet te worden gecontroleerd.
- **Asbest:** Na de ontgraving van de asbestverontreinigingen worden putbodem en putwanden visueel geïnspecteerd op de aanwezigheid van grove asbestverdachte materialen (stukken groter dan ca. 20 mm). De putbodems en putwanden worden bemonsterd middels 10 grote grepen per

bemonsteringsvlak. Na voorbehandeling worden hieruit mengmonsters samengesteld van de fijne fractie van 10 kg d.s. De grove fractie uit de voorbehandeling wordt separaat bemonsterd en geanalyseerd.

Als door vooronderzoek is vastgesteld dat verschillende verontreinigingen in de bodem voorkomen die qua aard en voorkomen een relatie met elkaar hebben (bijvoorbeeld minerale olie en aromaten), dan kunnen deze gecombineerd worden onderzocht met de methode voor vluchtige verontreinigingen en de hierbij behorende vakgrootte.

De voorafgaande in-situ-metingen worden uitgevoerd met apparatuur die de betreffende stof of stofgroep in de bodemlucht kan meten. De metingen worden ruimtelijk gespreid over het te beoordelen oppervlak tussen 0,1 en 0,3 m achter de putwand of onder de putbodem. De gemeten concentraties worden vastgelegd. Ter plaatse van de hoogste meting per monsternemingsvak wordt een steekbusmonster genomen. Indien alle meetresultaten gelijk zijn, dan wordt op de meest verdachte plaats (op basis van de voormalige contouren van de verontreiniging) een steekbusmonster genomen.

Bij de putwand/bodem bemonstering mogen grondmonsters met een afwijkende bodemtextuur of afwijkende vervuilingsgraad (waarschijnlijk schoon, mogelijk verontreinigd en waarschijnlijk verontreinigd) niet met elkaar worden gemengd. In dat geval worden extra monsternemingsvakken gedefinieerd. Bij bodemtextuur hoeft alleen onderscheid te worden gemaakt in de hoofdgroepen grind, zand, klei, silt (leem) en veen. Bij putwand-bemonsteringen mogen grondmonsters met dezelfde bodemtextuur en/of dezelfde beoordeling 'waarschijnlijk schoon' vanuit maximaal 2 aaneengesloten putwanden worden gemengd.

Asbest

Als er binnen een oppervlakte-eenheid delen te onderscheiden zijn waarbinnen de hoeveelheid asbestverdachte stukjes afwijkt van de rest van de oppervlakte-eenheid, dan worden die afzonderlijk bemonsterd. Dat wil zeggen dat de aangetroffen asbestverdachte stukken binnen een dergelijk gebied worden samengevoegd tot een apart mengmonster en het oppervlak van dit gebied wordt opgemeten.

Als voor de terugsaneerwaarde de interventiewaarde is gekozen, dan geldt dat niet is voldaan aan de terugsaneerwaarde bij meer dan ca. 10 cm² aan hechtgebonden asbestverdacht materiaal (asbestcement) per m² bodemoppervlak en meer dan ca. 2 cm² aan niet-hechtgebonden asbestverdacht materiaal (board, isolatiemateriaal) per m² bodemoppervlak. De betreffende oppervlakte-eenheid of het deelgebied wordt dan beschouwd als verontreinigd en er hoeft geen aanvullende monsterneming worden uitgevoerd. Als daartoe aanleiding is, kan met aanvullende bemonstering en analyse het tegendeel worden aangetoond.

Als de visuele inspectie niet tot afkeuring heeft geleid, dan worden putbodem en putwanden verder bemonsterd door per oppervlakte-eenheid op minimaal 10 willekeurige locaties grepen te nemen die worden samengevoegd in een mengmonster. De greepgrootte en monstergrootte worden bepaald op basis van de grootte van de aangetroffen asbesthoudende deeltjes tijdens de visuele inspectie van de putbodems en putwanden, conform NEN 5707.

Niet in alle gevallen is het nodig de putbodem op asbest te bemonsteren en te analyseren. Dit kan achterwege blijven onder de volgende voorwaarden:

- dat de actuele contactzone volledig is ontgraven en de putbodem bestaat uit een volledig ongeroerde ondergrond; en
- dat de asbestverontreiniging bestond uit fragmenten hechtgebonden (golf)plaatmateriaal; en
- dat in de analysemonsters van de grond (fractie < 20 mm) asbest is aangetroffen met een concentratie < 100 mg/kg droge stof en dat de terugsaneerwaarde bij de sanering de interventiewaarde betreft; en
- dat de milieukundige begeleider bij de visuele inspectie conform NEN 5707 geen fragmenten asbest heeft aangetroffen.

De grepen worden genomen met een monsterschep met een lengte van minimaal 10 cm en een breedte van minimaal 10 cm. Het mengmonster wordt op locatie voorbehandeld conform NEN 5707: visuele inspectie op de aanwezigheid van grove asbestverdachte materialen (stukken groter dan ca. 20 mm). Na de monstervoorbehandeling worden uit het mengmonster 20 grepen van minimaal 0,5 kg genomen die worden samengevoegd tot een analysemonster.

Tabel 1. Eindbemonstering grond bij ontgravingen

Vluchtige mobiele verontreiniging	
Putbodern	<ul style="list-style-type: none"> • per maximaal 50 m² ontgravingsvlak verrichten van 7 kwantitatieve in-situ metingen; • nemen van analysemonster in een steekbus ter plaatse van de hoogste uitslag; • bemonstering per te onderscheiden bodemtextuur.
Putwanden	<ul style="list-style-type: none"> • per 25 m² ontgravingsvlak verrichten van 7 kwantitatieve in-situ metingen; • nemen van analysemonster in een steekbus ter plaatse van de hoogste uitslag; • separate bemonstering boven en onder gemiddeld hoogste grondwaterstand; • bemonstering per te onderscheiden bodemtextuur, met een maximale laagdikte van 1 meter.
Parameters	te saneren verontreinigingen
Steekdiepte	0,1 - 0,3 m achter het ontgraven oppervlak
Mobiele niet-vluchtige verontreiniging	
Putbodern	• hetzelfde als immobiel (per 100 m ² ontgravingsvlak minimaal 10 gutschteken)
Putwanden	<ul style="list-style-type: none"> • hetzelfde als immobiel (50 m² ontgravingsvlak 10 gutschteken); • separate bemonstering boven en onder gemiddeld hoogste grondwaterstand • bemonstering per te onderscheiden bodemtextuur, met een maximale laagdikte van 0,5 meter.
Parameters	te saneren verontreinigingen
Steekdiepte	0,1- 0,3 m achter het ontgraven oppervlak
Niet-mobiele verontreiniging	
Putbodern	<ul style="list-style-type: none"> • per 100 m² ontgravingsvlak; • analyse van een mengmonster samengesteld uit minimaal 10 gutschteken; • indien het oppervlak kleiner is dan 100 m² dan is het aantal steken proportioneel kleiner met het oppervlak, met een minimum van 5 gutschteken; • bemonstering per te onderscheiden bodemtextuur.
Putwanden	<ul style="list-style-type: none"> • per 50 m² ontgravingsvlak met een maximale verticale laagdikte van 1 meter; • analyse van een mengmonster samengesteld uit minimaal 10 gutschteken; • indien het oppervlak kleiner is dan 50 m² dan is het aantal steken proportioneel met het oppervlak, met een minimum van 5 gutschteken; • bemonstering per te onderscheiden bodemtextuur.
Parameters	te saneren verontreinigingen
Steekdiepte	0,1- 0,3 m achter het ontgraven oppervlak
Asbest	
Putbodern	<ul style="list-style-type: none"> • per 200 m² ontgravingsvlak; • visuele inspectie op de aanwezigheid van grove asbestverdachte materialen (stukken groter dan ca. 20 mm) van totale bodemoppervlak; • monsterneming op basis van 10 ondiepe grepen conform NEN 5707 voor het maken van een mengmonster; • analyse van een mengmonster samengesteld uit minimaal 20 grepen van 0,5 kg uit het oorspronkelijke mengmonster na monstervoorbehandeling op locatie conform NEN 5707; • monstervoorbehandeling op locatie conform NEN 5707; • analyse van verzamelde asbestverdachte materialen conform NEN 5707; • bemonstering per te onderscheiden deelgebied met een vergelijkbare dichtheid aan asbestverdachte stukjes. Bij duidelijk afwijkende dichtheid van asbestplaatjes moet de indeling van deelgebieden worden herzien.
Putwanden	<ul style="list-style-type: none"> • per 50 m² ontgravingsvlak met een maximale verticale laagdikte van 1 meter; • visuele inspectie op de aanwezigheid van grove asbestverdachte materialen (stukken groter dan ca. 20 mm) van totale bodemoppervlak; • monsterneming op basis van 10 ondiepe grepen conform NEN 5707 voor maken van mengmonster; • analyse van een mengmonster samengesteld uit minimaal 20 grepen van 0,5 kg uit het oorspronkelijke mengmonster na monstervoorbehandeling op locatie conform NEN 5707; • monstervoorbehandeling op locatie conform NEN 5707; • analyse van verzamelde asbestverdachte materialen conform NEN 5707;

	• bemonstering per te onderscheiden deelgebied met een vergelijkbare dichtheid aan asbestverdachte stukjes.
Parameters	asbest
Steekdiepte	0,1- 0,3 m achter het ontgraven oppervlak

Toelichting bij tabel 1:

- In het eindbemonsteringsprotocol staan 'grepen' of 'steken' voor een aaneengesloten hoeveelheid grond die op één plaats aan de te bemonsteren putwand of putbodem, wordt onttrokken, en 'monster' voor een hoeveelheid grond – eventueel samengesteld uit meerdere grepen – die wordt geanalyseerd.
- De aantallen grepen en metingen genoemd in tabel 1 zijn minimumwaarden. Mengmonsters op basis van meer grepen zijn toegestaan en zijn aan te bevelen voor heterogene bodems. Voor ontgravingen kleiner dan 100 m² mag het aantal grepen of in-situ-metingen evenredig met het oppervlak worden teruggebracht tot minimaal 5 per vak, waarbij de grepen eveneens ruimtelijk over het vak worden gespreid. Dit geldt niet voor asbest. Hierbij moet het minimum van 20 grepen gehanteerd worden.
- Ook de in de tabel genoemde oppervlakten van putwanden/putbodems zijn maximumwaarden. Uit oogpunt van nauwkeurigheid van de sanering van de bodem is het aan te bevelen kleinere eenheden te hanteren. Bij heterogene verontreinigingen in de toplaag, die zintuiglijk niet goed zijn waar te nemen, is het aan te bevelen te werken met laagdikten van maximaal 0,5 meter. Zo wordt voorkomen dat bij metingen die de saneringsdoelstelling overschrijden te grote hoeveelheden grond worden ontgraven, terwijl de verontreiniging afkomstig is uit maar een deel van de wand.
- Standaard wordt gebruik gemaakt van een guts. Bij bemonstering van een puin- of sintelhoudende laag kan een grotere diameter gult worden gebruikt, of eventueel een Edelmanboor. Als hiervoor wordt gekozen dient dit vermeld en gemotiveerd te worden. Extra aandacht is dan vereist bij het in het veld homogeniseren van de grepen tot een mengmonster.

Opschaling

Bij de eindcontrole van grootschalige locaties kan onder bepaalde voorwaarden de intensiteit van monsterneming worden verminderd door opschaling. Grootschalige bodemsaneringslocaties betekent in dit protocol: de locaties waar meer dan 10.000 m³ verontreinigde grond wordt ontgraven. De basis van de eindbemonstering is hiervoor beschreven. Basisvoorwaarde is dat opschaling alleen is toegestaan, als op basis van ervaring in het werk zelf blijkt dat de omstandigheden dit toelaatbaar maken. In het verificatieplan of in het plan van aanpak voor de milieukundige verificatie kan hiervan niet bij voorbaat worden uitgegaan.

Voor opschaling moeten minimaal 10 bemonsteringen conform van dit protocol zijn uitgevoerd. Op basis hiervan wordt beoordeeld of wordt voldaan aan de volgende voorwaarden:

- opschaling kan alleen als sprake is van een homogene bodemopbouw, die vooraf goed is beschreven. Op plaatsen waar de bodemopbouw van nature (bijvoorbeeld oude rivier-/beekarmen) of kunstmatig (vergravingen) verstoord is, wordt het voorgeschreven protocol gevolgd;
- de opschaling heeft alleen betrekking op de putbodems;
- opschaling kan alleen indien als sprake is van een homogene verontreiniging. In geval van (een combinatie van) puntbronnen is opschaling niet toegestaan;
- opschaling kan alleen na toestemming van de opdrachtgever, waarbij onder meer rekening wordt gehouden met het huidig of toekomstig gebruik van de locatie en de schaal waarop informatie moet worden verstrekt over de bodemkwaliteit na sanering;
- indien bekend kan bij opschaling rekening worden gehouden met de gebiedsindeling (zoals een opdeling naar perceelgrootte bij nieuwbouwwijken);
- de maximale opschaling houdt in dat de bemonsteringsdichtheid met een factor 10 kan worden verminderd. Dit betekent dat de oppervlakte-eenheden voor een putbodem een maximale oppervlakte krijgen van 1.000 m². Deze worden bemonsterd met 50 grepen/steken en samengevoegd tot één analysemonster.
- Bij verontreiniging met asbest of een ophooglaag in stedelijk gebied die verontreinigd is met PAK en zware metalen, is opschaling niet mogelijk, omdat de bodemopbouw altijd verstoord is en de verontreiniging altijd een heteroog karakter heeft.